

Zašto se žene odlučuju na jedno dijete?

Bednjanić, Vesna

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:170157>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-20**

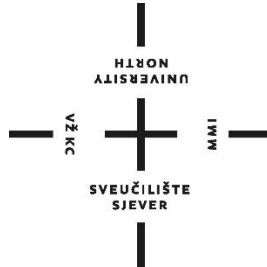

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

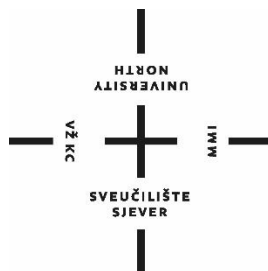
DIPLOMSKI RAD br. 1012/336D

Zašto se žene odlučuju na jedno dijete?

Vesna Bednjanić

Varaždin, listopad 2020.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ SESTRINSTVO –
MENADŽMENT U SESTRINSTVU

DIPLOMSKI RAD br. 1012/336D

Zašto se žene odlučuju na jedno dijete?

Student:
Vesna Bednjanić, 1012/336D

Mentor:
doc. dr. sc. Hrvojka Soljačić Vraneš

Varaždin, listopad 2020.

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za sestrinstvo		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo – menadžment u sestrinstvu		
PRISTUPNIK	Vesna Bednjančić	MATIČNI BROJ	
DATUM	23.07.2020.	KOLEGIJ	Demografija i pronatalitetne mjere
NASLOV RADA	Zašto se žene odlučuju na jedno dijete?		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Why women opt for one child?		
MENTOR	doc.dr.sc. Hrvojka Soljačić Vraneš	ZVANJE	docent
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc.dr.sc. Hrvoje Hećimović, predsjednik		
	2. doc.dr.sc. Hrvojka Soljačić Vraneš, mentor		
	3. doc.dr.sc. Tomislav Novinišćak, član		
	4. doc.dr.sc. Rosana Ribić, zamjenski član		
	5.		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	038/SSD/2020
OPIS	<p>Smanjivanje broja rođene djece ili svojevrsno "demografsko umiranje" društveni je trend koji je već nekoliko godina prisutan u Hrvatskoj i u Europi. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo čak 26 posto majki danas rađa između tridesete i trideset pete godine, te se odlučuju imati samo jedno dijete. Odgoda rađanja za sve kasniju dob vodeći je demografski razlog niskog fertiliteta u Hrvatskoj. Na odluku o imanju djece utječu i vrsta i priroda posla. Povećanje stope fertiliteta smatra se jednom od važnijih mjera populacijske politike. Mlade obitelji se kroz niz mjera potiču da imaju više djece. Djeca rođena danas, ljudski su kapital za budućnost Hrvatske.</p> <p>Potrebno je svakako više istraživanja o ovoj temi. Na temelju ove tematike provest će se istraživanje između žena koje žive u ruralnoj i urbanoj sredini. Istraživanje bi se provelo putem platforme Google docs. Istraživanje bi se provelo pomoću anketnog upitnika. U radu je potrebno:</p> <ul style="list-style-type: none">- opisati trend zašto žene imaju sve manje djece- prikazati rezultate istraživanja o tome zašto se žene odlučuju na samo jedno dijete- analizirati dobivene rezultate i usporediti ih sa sličnim istraživanjima

ZADATAK URUČEN 05.10.2020.

POTPIS MENTORA
doc.dr.sc. Hrvojka Soljačić Vraneš

Predgovor

„Život je plamen koji uvijek gori, ali se opet ponovno zapali svaki put kad se rodi dijete“

Bernard Shaw

Kada promišljamo o svojoj budućnosti, kako u Republici Hrvatskoj tako i u cijeloj Europi, uvijek nam se nameće pitanje demografske obnove. Jedan od značajnijih problema stalan je pad rađanja djece odnosno poroda. Tijekom dugogodišnjeg profesionalnog rada u rodilištu i sama sam svjedokom kontinuiranog smanjenja broja novorođene djece. Ta spoznaja navela me da se u ovom diplomskom radu posvetim istraživanju iz kojih se razloga žene odlučuju na jedno a ne više djece.

Želim se iskreno zahvaliti svojoj mentorici doc.dr.sc. Hrvojkici Soljačić Vraneš na njenim savjetima i pomoći, svojoj djeci Ivanu i Doroteji te dragom Gordanu na njihovoj podršci i razumijevanju. Također veliko hvala kolegicama s Odjela patologije trudnoće OB Varaždin koje su mi uvijek izlazile u susret kao i svim ženama koje su sudjelovanjem u anketi doprinijele ovom istraživanju.

Hvala!

Sažetak

U Hrvatskoj je posljednjih godina zabilježen demografski pad koji je kao trend prisutan i u ostatku Europe. Žene rađaju u sve kasnijoj dobi i češće se odlučuju na samo jedno dijete.

Prosječna dob rađanja ispitanica koje imaju jedno dijete je 27,7 godina. Čak 54,7 % ispitanica ima manje djece od planiranog, s najvišim udjelom visokoobrazovanih žena (57% ih ima manje djece od planiranog). Prema mišljenju ispitanica, žene se generalno ne odlučuju na više djece ponajviše zbog troškova života (29,4%) i zbog poodmaklih godina (23,8%). Razlozi koji slijede su dugi rad na određeno vrijeme i nesigurnost koja s njim dolazi te izostanak pozitivne diskriminacije. Većina žena je izrazila mišljenje da bi se odlučile roditi više djece ukoliko se na razini države donesu poticajne demografske mjere.

Ključne riječi: demografski pad, jedno dijete, demografske mjere

Summary

In recent years, Croatia has seen a demographic decline, which is also a trend in the rest of Europe. Women give birth at a later age and more often decide to have only one child.

The average age of birth of respondents who have one child is 27.7 years. As many as 54.7% of respondents have fewer children than planned, with the highest share of highly educated women (57% have fewer children than planned). According to the respondents, women generally do not decide to have more children, mostly because of the cost of living (29.4%) and because of advanced age (23.8%). The reasons that follow are long part-time work and the insecurity that comes with it, and the absence of positive discrimination. Most women expressed the opinion that they would choose to have more children if incentive demographic measures are adopted at the state level.

Keywords: demographic decline, one child, demographic measures

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Demografske mjere u Hrvatskoj	6
2.1. Demografske mjere na lokalnoj i županijskoj razini.....	7
2.2. Demografske mjere u Hrvatskoj 2020. godine	7
3. Demografsko kretanje stanovništva	10
3.1. Projekcija demografskih kretanja	10
3.2. Demografsko kretanje u zemljama Europske Unije	11
4. Istraživački dio.....	17
4.1. Objekt, ciljevi i svrha istraživanja	17
4.2. Hipoteze.....	17
4.3. Metodološke napomene.....	17
4.4. Statistička obrada podataka.....	17
5. Rezultati	18
5.1. Sociodemografski podaci	18
5.2. Demografski pokazatelji zašto žene imaju jedno dijete	21
5.3. Zaključci u vezi hipoteza	29
6. Rasprava.....	31
7. Zaključak.....	36
8. Literatura	38
Popis slika, tablica i grafova	40
PRILOG.....	41

1. Uvod

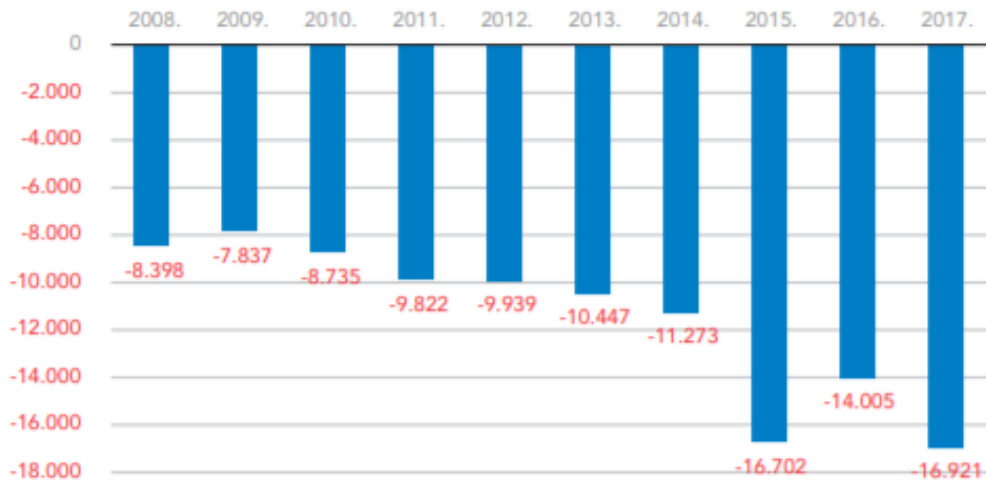
Svjetski problemi demografskog razvoja u posljednje vrijeme privlače pozornost, ne samo zbog kontrasta između demografske situacije u razvijenim zemljama i u zemljama u razvoju, već i zbog sve više prisutnog shvaćanja o međuzavisnosti demografskog i ukupnog društvenog razvoja. [1] Demografija svake države neprestano se mijenja. Posljednjih godina zamjetan je trend "demografskog umiranja" u Hrvatskoj. Smanjivanje broja djece je postala uobičajena pojava u kretanju broja stanovništva. Da bi se povećala stopa nataliteta, na političkoj razini se donose razne mjere koje su tek počele pokazivati neke rezultate, iako je njihov učinak planiran dugoročno. Istraživanjima se nastoji proširiti znanje o uzrocima pada broja novorođene djece kako bi se trend pada nataliteta zaustavio te krenuo u drugom smjeru.

Natalitet čini jednu od osnovnih sastavnica koja se promatra kod demografije. Stopa nataliteta jednaka je broju živorođenih u godini podijeljenoj s ukupnom populacijom sredinom godine, s omjerom pomnoženim s 1.000 da bi se došlo do broja rođenih na 1.000 ljudi. Sam pojam podrazumijeva efektivnu rodnost, odnosno broj živorođene djece za razliku od ukupne rodnosti koja uključuje i živorođenu i mrtvorodenu djecu. [2] Uz natalitet je usko vezan i fertilitet. Fertilitet (natalitet) je pozitivna sastavnica prirodnog kretanja stanovništva koja, uz ostale uvjete, djeluje na porast stanovništva određenog područja. [1] Natalitet je važan za demografski i gospodarski razvoj svih društava jer njegov rast utječe na obnavljanje i pomlađivanje populacije, doprinosi radnom, a i bračnom tržištu koje je usko povezano uz njegovu manifestaciju. Upravo zbog toga vrlo je važno spomenuti čimbenike koji na njega utječu. [2] Prirodni fertilitet označava fertilitet postignut bez ograničavanja rađanja, odnosno gdje roditelji nemaju unaprijed isplaniran broj djece, dok kontrolirani fertilitet označava fertilitet postignut sredstvima kojima se ograničavalo rađanje u svrhu planiranja obitelji. [3] Danas je općeprihvaćeno stajalište da proces reprodukcije stanovništva čini integralni dio procesa ukupne društvene reprodukcije, što mu daje visoko društveno značenje i odgovarajući interes. [4]

U gotovo svim razvijenim, ali i mnogim zemljama u razvoju, u cilju usmjeravanja razvoja i obnove stanovništva te vlastite održivosti, poduzimaju se temeljito i sveobuhvatno razrađene mjere iz područja socijalne, gospodarske, stambene, obrazovne, pravne, financijske, porezne i druge politika. [5] Populacijska politika skup je

mjera i akcija, najčešće ugrađenih u pozitivna zakonska rješenja i provedbene akte, kojima država usmjerava razvoj vlastitog stanovništva, njegovo brojčano kretanje, prostorni razmještaj, brojnost živorođenih i umrlih, a posredno usmjerava promjene u dobno-spolnim, socioekonomskim i obrazovnim strukturama stanovništva te strukturama obitelji, kućanstava, naselja, regija, kao i odnosa napučenosti urbanih i ruralnih prostora. [5] Cilj svake populacijske politike je podizanje prirodnog prirasta.

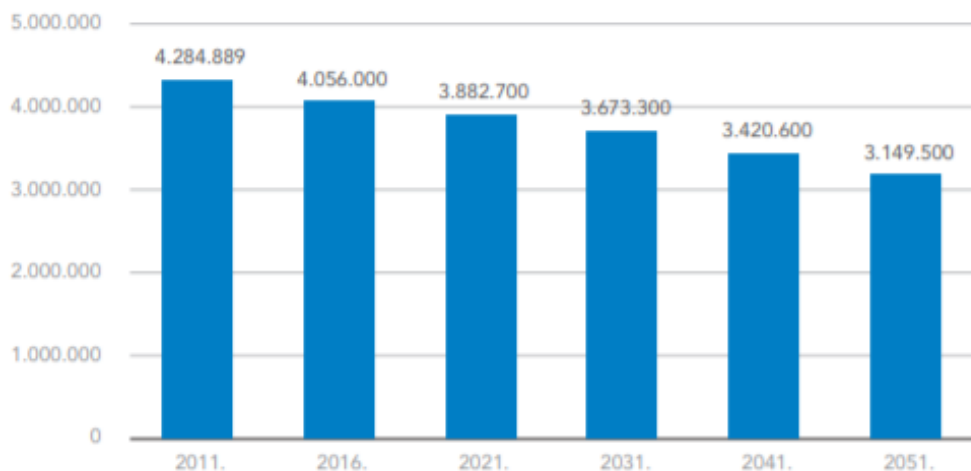
U Hrvatskoj je populacijska politika većinom usmjerena na fertilitet, međutim pozitivna promjena fertilitetnih pokazatelja zahtijeva niz promjena. Istraživanja provedena na ovu temu pokazuju kako u Hrvatskoj postoji jaz između željenog i ostvarenog broja djece te kako na njega može pozitivno utjecati populacijska politika. [6] Najveće prepreke u ostvarenju većeg željenog broja djece očituju se u životnom standardu, ali puno više u položaju žena s djecom na tržištu rada. Za prostu reprodukciju stanovništva potrebno da žene u prosjeku rađaju 2,1 dijete. Vrijedno je spomenuti rezultate anketa o željenom broju djece koje su među oženjenim parovima devedesetih godina provođene u europskim zemljama. [7] Navedeno istraživanje nam ukazuje kako parovi većinom nemaju djece koliko zapravo žele. Naime, izvjesno je da socijalno-ekonomski faktori, a posebno produženo školovanje, kasnije stupanje u svijet rada, nezaposlenost i nesigurnost rada, mogućnost usklađivanja obiteljskih i radnih obveza, utječu kako na kasnije stupanje u brak i na veću stopu divorcijaliteta, tako i na manje stope fertiliteta današnjih mladih naraštaja. [7] Kroz promatranje literature možemo vidjeti kako dolazi do sve veće depopulacije stanovništva što ima veliki utjecaj na ekonomski i gospodarski razvoj Republike Hrvatske. Prirodni je prirast na nacionalnoj razini negativan od 1998. godine te se kreće rastućim trendom: posebno je visok posljednje tri godine, a u 2017. godini bio je negativno rekordan sa 16,9 tisuća više umrlih od živorođenih. [8]

Graf 1.1. Prirodni prirast u RH

Izvor: <https://hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijama-konacno5c41d3cf80bb7.pdf>

Prema demografskim metodama stanje u Hrvatskoj se neće popraviti idućih dvadesetak godina. Prema svim trendovima jasno je kako će doći do smanjenja broja stanovnika. Već se 2021. godine očekuje da će broj stanovnika Hrvatske pasti ispod 4 milijuna, a do 2051. godine bit će tek nešto iznad 3 milijuna.

Graf 1.2. Broj stanovnika RH, demografske projekcije do 2051.

Izvor: <https://hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijama-konacno5c41d3cf80bb7.pdf>

Novija istraživanja koja se bave prirodnim prirastom ukazuju nam kako se on u Hrvatskoj značajno nije mijenjao posljednjih deset godina. U 2017. godini nije bilo niti jedne županije s pozitivnim prirodnim prirastom, što se u posljednjih deset godina dogodilo samo 2013. i 2015. godine, što pokazuje da se ovaj trend pogoršava posljednjih godina. [8]

Županija	Prirodni prirast 2017. godine	Županija	Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih), 2017.
Međimurska	-127	Grad Zagreb	91,5
Dubrovačko-neretvanska	-171	Međimurska	90,3
Požeško-slavonska	-394	Dubrovačko-neretvanska	87,6
Ličko-senjska	-478	Splitsko-dalmatinska	78,2
Virovitičko-podravska	-518	Zagrebačka	75,7
Zadarska	-627	Zadarska	71,0
Koprivničko-križevačka	-647	Istarska	68,3
Brodsko-posavska	-730	Brodsko-posavska	63,6
Grad Zagreb	-750	Varaždinska	62,1
Šibensko-kninska	-766	Osječko-baranjska	61,0
Krapinsko-zagorska	-777	Požeško-slavonska	60,8
Bjelovarsko-bilogorska	-778	Koprivničko-križevačka	60,2
Istarska	-785	Krapinsko-zagorska	57,9
Varaždinska	-854	Virovitičko-podravska	55,5
Zagrebačka	-871	Vukovarsko-srijemska	55,1
Karlovačka	-924	Primorsko-goranska	54,6
Vukovarsko-srijemska	-1.060	Bjelovarsko-bilogorska	54,4
Splitsko-dalmatinska	-1.140	Karlovačka	50,6
Sisačko-moslavačka	-1.211	Sisačko-moslavačka	50,4
Osječko-baranjska	-1.519	Šibensko-kninska	50,0
Primorsko-goranska	-1.794	Ličko-senjska	44,1
Republika Hrvatska	-16.921	Republika Hrvatska	68,4

Graf 1.3. Prirodni prirast i vitalni indeks u 2017. godini

Izvor: <https://hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijama-konacno5c41d3cf80bb7.pdf>

Prema svim navedenim pokazateljima možemo vidjeti kako je prirodni prirast u padu. Međutim prema županijama prirodni prirast najmanji je među Međimurskom i Dubrovačko neretvanskom županijom. Svi ovi navedeni podaci daju nam dovoljan motiv i razlog za uvođenje boljih i oštrijih mjera koje su direktno uključene na poticanje prirodnog priraštaja.

Ovaj rad sam odlučila napisati upravo zbog svih mladih ljudi koji bi željeli imati dijete ili više djece, međutim im mjere populacijske politike nisu dovoljno dobre ili ih ne mogu ostvariti pa se zbog toga većinom odlučuju na samo jedno dijete. Kroz rad je detaljno objašnjena problematika zašto se žene odlučuju na jedno dijete. Analizom našeg anketnog upitnika dobili smo odgovore zašto se žene odlučuju na samo jedno dijete. Također, objasnili smo razloge zašto žene imaju samo jedno dijete, a željele bi imati više od jednog djeteta. U radu smo naveli mjere koje bi ispitanice smatrale korisnima te bi ih navele na proširenje obitelji. Kroz rad su također objašnjene mjere populacijske politike, te demografskog kretanja stanovništva.

2. Demografske mjere u Hrvatskoj

Uz pad stope nataliteta, jedan od uzroka negativnih demografskih kretanja u Hrvatskoj je iseljavanje stanovništva. Potrebno je provesti istraživanja o točnom broju i strukturi osoba koje se iseljavaju jer su sadašnji podaci nepotpuni i ne pružaju adekvatan uvid na temelju kojeg bi se donijele potrebne mjere za ostanak građana i eventualni povratak iseljenih stanovnika. Nakon provedenog takvog istraživanja, u planu je donošenje demografskih populacijskih mjera. [9]

Ključnu ulogu u donošenju populacijskih mjera ima Sektor za demografski razvoj. "Sektor za demografski razvoj je ustrojstvena jedinica u sastavu Uprave za demografski razvoj, obitelj, djecu i mlade, koja obavlja poslove vezano uz ciljana demografska istraživanja, prati, provodi i koordinira provedbu mjera populacijske i migracijske politike; koordinira izradu i provedbu programa poticajnih mjera za suradnju s drugim tijelima koja obavljaju poslove demografskih istraživanja; izrađuje stručne i analitičke podloge iz djelokruga Sektora; organizira i priprema stručne skupove i tematske konferencije s ciljem senzibiliziranja javnosti o demografskoj problematici; obavlja poslove koordinacije izrade i implementacije javnih politika demografskog razvoja; surađuje s tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, znanstvenim i stručnim ustanovama, organizacijama civilnog društva i ostalim dionicima vezano uz djelokrug Sektora; izrađuje planove i programe iz svoga djelokruga; sudjeluje u radu stručnih radnih skupina te organizira i sudjeluje u radu stručnih skupova na nacionalnoj i međunarodnoj razini; poduzima aktivnosti vezane uz promidžbu javnih politika; priprema podatke iz svoga djelokruga u svrhu informiranja javnosti; podnosi izvješća o učinjenom u kvantitativnom i kvalitativnom smislu; daje prijedloge iz područja upravljanja ljudskim potencijalima; sudjeluje u izradi procesa rada i prati njihovu provedbu; planira kratkoročne i srednjoročne radne zadatke Sektora; obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na izradu nacрта prijedloga zakona i prijedloga drugih propisa iz svoga djelokruga; obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na davanje stručnih mišljenja na prijedloge zakona i drugih propisa iz svoga djelokruga; izrađuje izvješća iz područja rada te postavlja i ostvaruje ciljeve i mjere iz svoga djelokruga; sudjeluje u planiranju državnog proračuna, te obavlja i druge poslove u okviru svoga djelokruga." [10]

2.1. Demografske mjere na lokalnoj i županijskoj razini

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je prikupilo podatke o mjerama koje jedinice lokalne i regionalne samouprave provode u 2020. [10]

Mjere se odnose na:

- Naknade za novorođenčad u 2018., 2019. i 2020. godini
- Druge potpore vezane za začeće, trudnoću, novorođenčad i majčinstvo
- Sufinanciranje troškova u području zdravstva
- Sufinanciranje vrtića
- Način organizacije upisa u vrtić i rada vrtića
- Sufinanciranje školskih udžbenika
- Sufinanciranje školske prehrane
- Sufinanciranje prijevoza učenika
- Sufinanciranje smještaja u učeničke domove
- Dodjeljuju li se stipendije
- Drugi načini poticanja studiranja
- Druge potpore vezane uz školovanje
- Mjere za stambeno zbrinjavanje
- Ostalo

2.2. Demografske mjere u Hrvatskoj 2020. godine

Da spriječi daljnji pad nataliteta, hrvatska Vlada je planirala nove demografske mjere u 2019. godini za 2020. godinu. U tu svrhu je osnovano i Vijeće za demografsku revitalizaciju Republike Hrvatske. Vijeće za demografsku revitalizaciju Republike Hrvatske osnovano je na sjednici Vlade 6. travnja 2018. godine u svrhu praćenja i koordinacije provedbe mjera demografske politike iz Programa Vlade Republike Hrvatske za mandat 2016.-2020. [11]

„Prepoznajući ovaj kronični problem i njegove dugoročne posljedice za Hrvatsku, ova je Vlada prva koja je jedno ministarstvo na izravan način imenovala i zadužila za bavljenje demografskim pitanjem“, [11]. Većinom su Vlade kod kreiranja populacijskih politika usmjerena na tri osnovna instrumenta:

- Novčane naknade: dodjeljuju se roditeljima u raznim oblicima kao financijska pomoći

- Vrijeme ili dopusti: koje najčešće koriste majke, iako i muški partner ima pravo na korištenje dopusta
- Usluge: pružaju odgovarajuću skrb djeci i roditeljima, njih u najvećoj mjeri organizira država

Novčane naknade usmjerene su prema različitim novčanim izdacima kojima država potpomaže roditelje i potiče ih da imaju djecu. Najčešći oblik novčane pomoći je dječji doplatak. Poreznom reformom povećan je osobni odbitak s 2.600 na 4.000 kuna, osobni odbitak za dva djeteta povećan s 5.720 na 8.250 kuna, za troje djece s 8.320 na 11.550 kuna, i to se progresivno uvećava za svako daljnje uzdržavano dijete.

U novčana davanja također spadaju i roditeljine naknade, te jednokratne pomoći pri rođenju djeteta. Roditeljine naknade do sada su iznosile za drugih 6 mjeseci 3.991 kunu, dok su ove godine s početkom mjeseca travnja povećane na 5.654 kuna. Dohodovni cenzus za ostvarivanje prava na doplatak za djecu je povećan s 1.663 na 2.328 kuna. Mjerama za stambeno zbrinjavanje omogućeni su subvencionirani krediti za preko 9.400 mladih obitelji, u kojima je do sada rođeno više od 1.000 djece.

U današnje vrijeme kod brige za dijete također je važan porodiljini i roditeljski dopust. Ovi dopusti namijenjeni su roditeljima kako bi se mogli posvetiti svojem djetetu. Od dopusta najpoznatiji nam je porodiljini dopust koji koristi majka kako bi se oporavila od poroda. Osim majke, dio porodiljinog dopusta može koristiti i otac.

Pružanje usluga roditeljima u vidu zbrinjavanja njihove djece postaje sve važnijih aspekt svih pronatalitetnih politika. Vrtići i jaslice postaju sve više traženi. Osim državnih vrtića i ustanova za zbrinjavanje djece, roditelji imaju pravo i na one privatne gdje iznos usluge financiraju u cijelosti. U Hrvatskoj je ova mjera potaknuta kroz ostvarivanje produženog rada 96 vrtića, te uvedenih dodatnih programa za 6 400 djece.

Kad državne sheme roditeljskog dopusta nisu dostupne, kombiniranje posla i obitelji biti će lakše tamo gdje je radno vrijeme fleksibilnije, a poslovi sa skraćenim radnim vremenom široko dostupni. [12] Svaka zemlja razlikuje se po čimbenicima koji utječu na obiteljsku politiku što dovodi do različitih ideala skrbi [12]

- Full time motherhood ili ideal majčinstva: smatra se da je najbolji mogući odgovor djeteta kod kojeg majka ostaje kod kuće i brine se o djetetu, zbog velike povezanosti majke i djeteta. Takav oblik podupirali su brojni psiholozi, pedijatri

i dr. Mišljenja su kako otac nema direktne vrijednosti pri podizanju djeteta, već samo indirektan utjecaj kao izvor financija. Razvojem društva i napredovanjem znanosti teza je napuštena zbog spoznaja koje ju opovrgavaju.

- Parental sharing ili ideal dijeljenog roditeljstva: podrazumijeva aktivnu uključenost oba roditelja u brigu o djetetu
- Intergenerational care ili ideal međugeneracijske skrbi: smatra se najboljim u odsustvu roditelja. Prve generacije (baka, djed) brinu za treću generaciju (djecu)
- Professional care ili ideal profesionalne skrbi: unutar ovog ideala zagovara se korištenje jaslica ili vrtića kao važne javne institucije koja pomaže u razvoju i socijalizaciji djeteta.

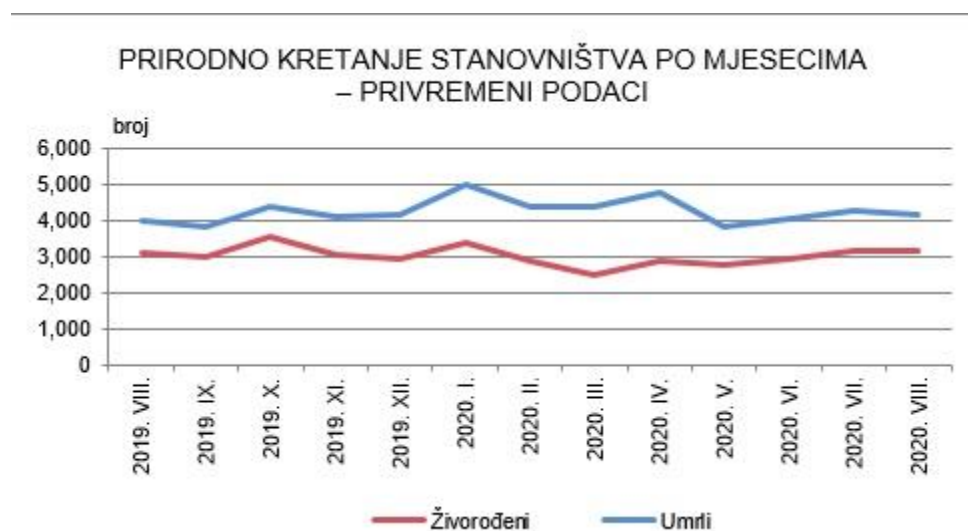
Stopa poreza na dodanu vrijednost snižena je na 13% za dječju hranu, dječje pelene i auto sjedalice, a najnovijom mjerom su mladi do 25 godina života u potpunosti oslobođeni od plaćanja poreza na dohodak, dok je mladima od 25 do 30 godina smanjena obveza plaćanja na 50 posto. [11] Donesena je mjera prema kojoj se majkama, prilikom odlaska u mirovinu radni staž povećava za 6 mjeseci po djetetu, čime im se mirovina za svako dijete uvećava za otprilike 2%. To novo pravo u protekloj godini ostvarilo je 10.189 majki. [11]

3. Demografsko kretanje stanovništva

Osnovni čimbenici u računanju prirodnog kretanja stanovništva su natalitet i mortalitet. Ukoliko je u nekom razdoblju rođeno više djece nego je umrlo stanovnika, govorimo o prirodnom prirastu, ako je pak više umrlih stanovnika nego rođenih, radi se o prirodnoj depopulaciji. Do nultog prirasta stanovništva dolazi kada je u nekom razdoblju broj rođenih i umrlih izjednačen. U Hrvatskoj je prisutna prirodna depopulacija već 19 godina (Državni zavod za statistiku).

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU REPUBLIKE HRVATSKE CROATIAN BUREAU OF STATISTICS		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Živorođeni	<i>Live births</i>	41,197	41,771	39,939	39,566	37,503	37,537	36,556	36,945	36,135
Umrli	<i>Deaths</i>	51,019	51,710	50,386	50,839	54,205	51,542	53,477	52,706	51,794
Prirodni prirast	<i>Natural increase</i>	-9,822	-9,939	-10,447	-11,273	-16,702	-14,005	-16,921	-15,761	-15,659
Brakovi	<i>Marital statistics</i>									
Sklopljeni	<i>Marriages</i>	20,211	20,323	19,169	19,501	19,834	20,467	20,310	19,921	19,761
Razvedeni	<i>Divorces</i>	5,662	5,659	5,992	6,570	6,010	7,036	6,265	6,125	5,936

Slika 3.1 Prirodno kretanje stanovništva

Slika 3.2. Kretanje stanovništva po mjesecima

3.1. Projekcija demografskih kretanja

Za postavljanje hipoteza o budućim promjenama odgovarajućih komponenata kretanja stanovništva analizirane su višegodišnje vremenske serije podataka o fertilitetu, mortalitetu, prirodnom priraštaju i reprodukciji stanovništva, zatim o migracijama,

demografskim strukturama, kao i pitanja koja se tiču nupcijaliteta i divorcijaliteta, obitelji i domaćinstva, zatim o povezanosti komponenata kretanja i struktura stanovništva, kao i o među zavisnosti demografskih i društveno ekonomskih procesa i dr. Također je analiziran razvoj stanovništva u zemljama sa sličnim “zakonitostima” u razvoju stanovništva.

Ime županije	Broj stanovnika			Indeks promjene 2013.=100		
	2013.	2020.	2030.	2013.	2020.	2030.
Grad Zagreb	794.101	809.681	814.706	100	102	103
Zadarska	171.380	172.610	172.130	100	101	100
Splitsko-dalmatinska	454.867	454.893	450.490	100	100	99
Istarska	207.608	208.243	204.955	100	100	99
Zagrebačka	318.702	317.499	311.666	100	100	98
Dubrovačko-neretvanska	122.461	120.471	116.185	100	98	95
Međimurska	113.545	111.128	106.392	100	98	94
Primorsko-goranska	295.067	287.647	271.511	100	97	92
Hrvatska	4.262.140	4.139.098	3.918.127	100	97	92
Koprivničko-križevačka	114.580	110.728	104.607	100	97	91
Varaždinska	174.854	167.984	156.842	100	96	90
Krapinsko-zagorska	131.392	125.078	115.613	100	95	88
Osječko-baranjska	301.961	285.494	259.708	100	95	86
Požeško-slavonska	76.168	71.141	64.352	100	93	84
Virovitičko-podravska	83.437	77.613	69.370	100	93	83
Ličko-senjska	49.505	45.706	40.961	100	92	83
Šibensko-kninska	106.910	98.838	87.180	100	92	82
Brodsko-posavska	156.681	144.581	127.027	100	92	81
Bjelovarsko-bilogorska	117.508	108.003	94.792	100	92	81
Karlovačka	126.299	115.248	99.090	100	91	78
Vukovarsko-srijemska	176.885	160.389	136.083	100	91	77
Sisačko-moslavačka	168.229	146.123	114.467	100	87	68

Slika 3.1.1. Projekcija demografskog kretanja stanovništva

Izvor: Merdijani izdavačka kuća

3.2. Demografsko kretanje u zemljama Europske Unije

Podaci o regionalnim stopama nataliteta (omjer broja rođenih i ukupnog broja stanovnika izražen na tisuću stanovnika) i stopama plodnosti (prosječan broj rođene djece po ženi). U mnogim zemljama diljem Europe dogodio se pozitivan trend povećanja broja rođene djece. Obiteljske politike razvijenih zemalja osiguravaju različite oblike novčanih pomoći koje poboljšavaju životni standard obitelji te time i povećavaju rast fertiliteta. [9] Od OECD država izdvojila bih Dansku kao jedinu od nordijskih OECD država

koja je uspjela izbalansirati roditeljske i radne obveze i danas se smatra idealnom državom za ostvarivanje obitelji zbog svih povlastica koje nude ne samo svojim državljanima već i migrantima. [9]. U ovoj zemlji porođajni dopust traje kratko, ali je dobro plaćen, te se nakon njegova završetka roditeljima pružaju različite javne usluge za zbrinjavanje njihove djece. Stope fertiliteta bile su različite od države do države, te njezinih pomoći i mogućnosti za poticanje istog. U državama članicama EU-a najviša je gruba stopa nataliteta iznosila 14,6 rođenih na tisuću stanovnika u Irskoj, a relativno visoka bila je i u Francuskoj (12,4 rođenih), Ujedinjenoj Kraljevini (12,0) i Švedskoj (11,9). Na drugom kraju ljestvice, gruba stopa nataliteta iznosila je 10,0 rođenih na tisuću stanovnika ili manje u većini istočne Europe (Bugarska, Hrvatska, Mađarska, Poljska i Rumunjska), južnoj Europi (Grčka, Španjolska, Italija, Malta i Portugal) te u Njemačkoj i Austriji. [7] Stopa plodnosti u državama Europske Unije je 2001. i 2002. iznosila 1,46 živorođene djece po ženi, te se 2014. povisila na 1,58. Prirodnom stopom zamjene smatra se stopa od 2,10 živorođene djece po ženi, to jest, da bi broj stanovništva ostao stabilan, žena bi trebala imati prosječno više od dvoje djece. Iz dostupnih podataka je vidljivo da su rezultati naše ankete slični istraživanjima na razini Europske unije, te da Hrvatska prati europski trend „demografskog umiranja“.

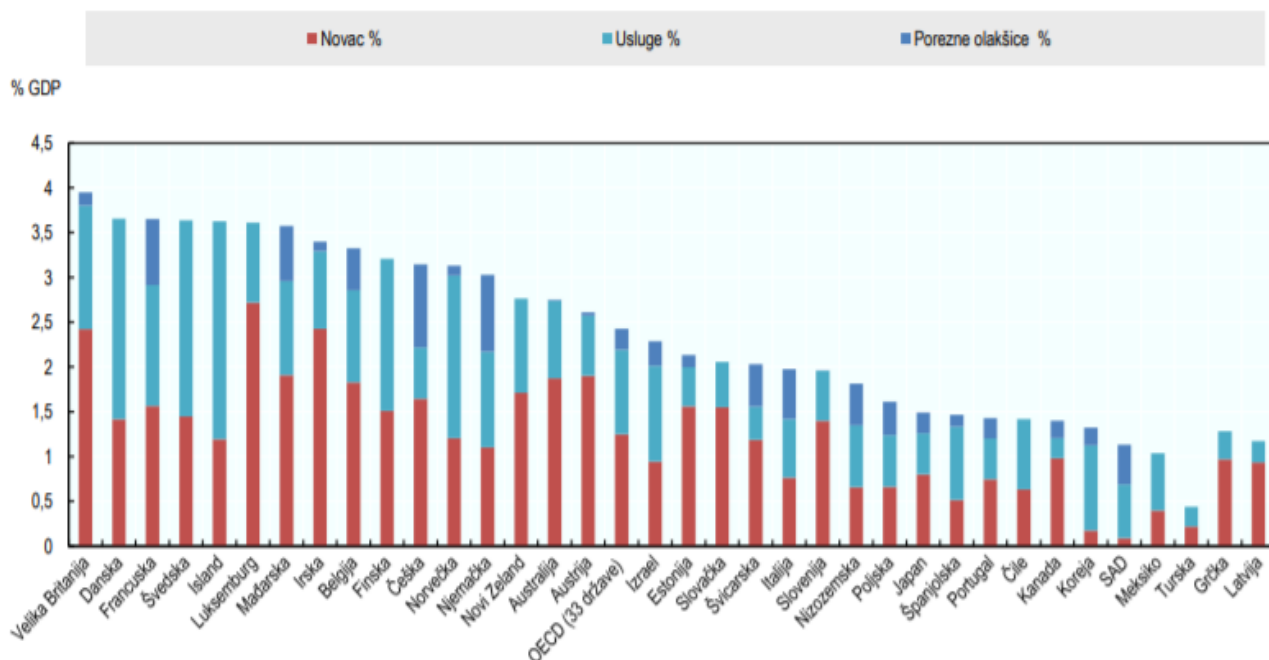
Država/Godina	1980	1985	1990	1995	2001	2005	2007	2011	2015	2016	2017
Australija	1,89	1,92	1,9	1,82	1,73	1,85	1,99	1,92	1,79	1,79	1,74
Austrija	1,65	1,47	1,46	1,42	1,33	1,41	1,39	1,43	1,49	1,53	1,52
Belgija	1,68	1,51	1,62	1,55	1,64	1,74	1,8	1,81	1,69	1,7	1,62
Kanada	1,68	1,61	1,71	1,62	1,51	1,54	1,66	1,61	1,56	1,54	1,5
Čile	2,72	2,66	2,59	2,35	2,01	1,84	1,88	1,88	1,79	/	1,77
Češka	2,1	1,96	1,89	1,28	1,15	1,28	1,44	1,43	1,57	1,63	1,69
Danska	1,55	1,45	1,67	1,81	1,75	1,8	1,84	1,75	1,71	1,79	1,75
Estonija	2,02	2,12	2,05	1,38	1,32	1,52	1,69	1,61	1,58	1,6	1,59
Finska	1,63	1,64	1,79	1,81	1,73	1,8	1,83	1,83	1,65	1,57	1,49
Francuska	1,95	1,81	1,78	1,71	1,88	1,92	1,95	2	1,92	1,89	1,86
Njemačka	1,56	1,37	1,45	1,25	1,35	1,34	1,37	1,39	1,5	1,6	1,57
Grčka	2,23	1,68	1,39	1,28	1,25	1,34	1,41	1,4	1,33	1,38	1,35
Mađarska	1,92	1,83	1,84	1,57	1,31	1,32	1,32	1,24	1,44	1,49	1,49
Island	2,48	1,93	2,31	2,08	1,95	2,05	2,09	2,02	1,81	1,75	1,71
Irska	3,23	2,5	2,12	1,85	1,96	1,88	2,03	2,04	1,94	1,87	1,88
Izrael	3,23	2,5	2,12	1,85	1,96	1,88	2,03	2,04	1,94	1,91	3,11
Italija	3,14	3,12	3,02	2,88	2,89	2,84	2,9	3	3,09	3,11	1,32
Japan	1,68	1,45	1,36	1,19	1,25	1,32	1,37	1,39	1,35	1,34	1,43
Koreja	1,75	1,76	1,54	1,42	1,33	1,26	1,34	1,39	1,45	1,44	1,05
Latvija	2,82	1,66	1,57	1,63	1,3	1,08	1,25	1,24	1,24	1,17	1,69
Litva	1,9	2,09	2,01	1,26	1,22	1,39	1,54	1,33	1,7	1,74	1,63
Luksemburg	1,5	1,38	1,62	1,67	1,66	1,62	1,61	1,51	1,47	1,41	1,39
Meksiko	4,71	3,9	3,36	2,98	2,6	2,45	2,38	2,26	2,19	2,18	2,15
Nizozemska	1,6	1,51	1,62	1,53	1,71	1,71	1,72	1,76	1,66	1,66	1,62
Novi Zeland	2,03	1,93	2,18	1,98	1,97	1,97	2,18	2,09	1,99	1,87	1,81
Norveška	1,72	1,68	1,93	1,87	1,78	1,84	1,9	1,88	1,73	1,71	1,62
Poljska	2,28	2,33	1,99	1,55	1,32	1,24	1,31	1,3	1,29	1,36	1,45
Portugal	2,18	1,72	1,56	1,41	1,46	1,42	1,35	1,35	1,3	1,36	1,37
Slovačka	2,31	2,25	2,09	1,52	1,2	1,25	1,25	1,45	1,4	1,48	1,52
Slovenija	2,11	1,72	1,46	1,29	1,21	1,26	1,38	1,56	1,57	1,58	1,62
Španjolska	2,22	1,64	1,36	1,17	1,24	1,33	1,38	1,34	1,33	1,34	1,31
Švedska	1,68	1,73	2,14	1,74	1,57	1,77	1,88	1,9	1,85	1,85	1,78
Švicarska	1,55	1,52	1,59	1,48	1,38	1,42	1,46	1,52	1,54	1,54	1,52
Turska	4,63	3,76	3,07	2,75	2,37	2,12	2,16	2,05	2,15	2,11	2,07
Velika Britanija	1,9	1,79	1,83	1,71	1,63	1,76	1,86	1,91	1,8	1,79	1,74
SAD	1,84	1,84	2,08	1,98	2,03	2,06	2,12	1,89	1,84	1,82	1,77

Tablica 3.2.1. Ukupna stopa fertiliteta

Izvor: OECD Family database. Dostupno na:

<http://www.oecd.org/els/family/database.htm>

Prema navedenoj tabeli možemo vidjeti da kroz godine najveću stopu fertiliteta i nataliteta ima Turska. Stopa nataliteta bila je 1985. godine najniža u SR Njemačkoj gdje je iznosila 9.6 promila, u Italiji 10,1 promila, u Danskoj 10,5 promila, Luksemburgu 11,2 promila, Belgiji 11,6 promila te u Švedskoj 11,8 promila. Najviše stope nataliteta zabilježene su u Irskoj 17,6 promila i u Nizozemskoj 16,0 promila. [10] Nakon 1990 počinju sve veća ulaganja u populacijsku politiku, te poticanje mladih da imaju više djece. Kroz sljedeću tablicu prikazat ćemo koliko koja država ulaže u populacijske mjere kroz novčana sredstva.

Grafikon 3.2.2. Javni izdaci obiteljskih povlastica u udjelu GDP-a za 2015. godinu

Izvor: OECD Family database. Dostupno na:

<http://www.oecd.org/els/family/database.htm>

Prema navedenom grafikonu kroz novac, usluge i porezne olakšice u poticanje nataliteta i fertiliteta najviše ulažu skandinavske zemlje. Financijska pomoć većinom je usmjerena putem:

- Novčane pomoći u obliku dječjeg doplatka i plaćenih dopusta
- Plaćene usluge koje uključuju izravno financiranje ili subvencioniranje javnih institucija (vrtići, jaslice)

- Porezne olakšice gdje npr. prihod od dječjeg doplatka ne ulazi u poreznu osnovicu. [9]

Niži oporezivi dohodak moguće je ostvariti u Belgiji, Njemačkoj, Francuskoj, Irskoj, Portugalu i Švicarskoj. Novčani izdaci obiteljima prelaze 3% BDP-a u Danskoj, Francuskoj, Mađarskoj, Islandu, Luksemburgu, Švedskoj i Velikoj Britaniji, dok su davanja u Kanadi, Čileu, Japanu, Koreji, Meksiku, Portugalu, Španjolskoj, Turskoj i u SAD-u ispod 2 % BDP-a. [9] Prema navedenim podacima možemo vidjeti kako je većina država usmjerena prema novčanoj pomoću kod poticanja pronatalitetnih mjera. Skandinavske zemlje većinom svojim obiteljima omogućuju plaćanje svih usluga za djecu, te na taj način potiču natalitet.

Država	Briga o djeci	Predškolsko obrazovanje	Ukupno %
Island	0,9	0,9	1,8
Švedska	1,1	0,5	1,6
Danska	/	/	1,4
Francuska	0,6	0,7	1,3
Norveška	0,5	0,7	1,3
Finska	0,6	0,5	1,1
Novi Zeland	0,1	0,9	1,0
Koreja	0,6	0,3	0,9
Belgija	0,1	0,7	0,8
Izrael	0,1	0,7	0,8
Velika Britanija	0,1	0,7	0,8
Litva	0,1	0,6	0,7
Nizozemska	0,3	0,4	0,7
Australija	0,4	0,2	0,7
Meksiko	0,1	0,5	0,6
Mađarska	0,1	0,5	0,6
Njemačka	0,2	0,4	0,6
Italija	0,1	0,4	0,5
Španjolska	0,1	0,4	0,5
Slovačka	0,1	0,4	0,5
Malta	0,0	0,5	0,5
Čile	0,3	0,2	0,5
Japan	0,3	0,1	0,4
SAD	0,1	0,3	0,3
Turska	0,1	0,1	0,2
OECD prosjek	/	/	0,7

Tablica 3.2.3. Javni izdaci za predškolsko obrazovanje i brigu

Izvor: OECD Family database. Dostupno na:

<http://www.oecd.org/els/family/database.htm>

Subvencioniranje predškolskog odgoja u današnje vrijeme smatra se jednom od važnijih mjera kod pronatalitetne politike. Predškola pomaže djetetu da razvije kognitivne, fizičke, emocionalne i socijalne vještine. Sve to pomaže djetetu da izgradi čvrste temelje za život. Besplatna (subvencijska) politika predškolskog odgoja učinkovita je odluka za razvoj predškolskog odgoja i obrazovanja usmjerenog na državu, kroz koju se jača odgovornost vlade i gura naprijed jednak pristup predškolskom obrazovanju. [11]

U primjeru su navedene neke države koje potiču subvenciju predškolskog odgoja. Trenutno sve obitelji s djecom građaninom Singapura koja pohađaju programe njege djece i njege dojenčadi dobivaju osnovnu subvenciju. [12] Obitelji također primaju dodatnu subvenciju provjerenu prema imovinskom stanju. Kroz program predškolskog rada, obitelji s niskim prihodima potiču se da upišu svoju djecu u predškolu. Naknada za cjelodnevnu brigu o djeci u partnerskim operaterima iznosi mjesečno oko 760 američkih dolara. [12]

Kineska vlada ukinula je politiku za jedno dijete i namjerava univerzalizirati pristup predškolskom odgoju i obrazovanju do 2020. [13] Oslanjajući se na dizajn mješovite metode i uzorak roditelja koji žive u Pekingu, većina roditelja ima potrebu za usklađivanjem zahtjeva svog radnog mjesta i predškolske ustanove trenutno smatra pitanjem od ograničenog značaja. [13]

4. Istraživački dio

4.1. Objekt, ciljevi i svrha istraživanja

Objekt istraživanja rada su broj rađanja, žene koje su rodile jedno dijete ili trenutno očekuju prvo dijete, razlozi zbog kojih žene imaju samo jedno dijete, prepreke rađanja većeg broja djece i eventualne mjere koje bi omogućile ženama željeni broj djece.

Cilj rada je analizirati broj žena koje imaju samo jedno dijete, njihovo zadovoljstvo trenutnim brojem djece te razloge i prepreke koji ih sprječavaju da imaju željeni broj djece. Nadalje, analizirat će se mišljenje ispitanica o demografskim mjerama koje bi trebale biti ili jesu donesene te konkretne mjere donesene u Hrvatskoj.

Svrha istraživanja je objasniti trend rađanja sve manjeg broja djece u Hrvatskoj.

4.2. Hipoteze

H1: Žene u Hrvatskoj imaju manje djece nego što bi htjele

H2: Žene najčešće imaju jedno dijete zbog uvjeta radnog zaposlenja

H3: Žene imaju jedno dijete zbog dugotrajnog obrazovanja

4.3. Metodološke napomene

Rad se temelji na rezultatima empirijskog istraživanja. Za potrebe ovog rada je provedeno istraživanje između žena koje žive u ruralnim i urbanim sredinama pomoću anketnog upitnika. Anketni upitnik proveden je putem Google docs obrasca. Istraživanje je koncentrirano na žene koje su majke jednog djeteta ili trenutno očekuju prvo dijete. U istraživanju su sudjelovale 424 žene, od kojih su 210 majke jednog djeteta ili žene koje očekuju svoje prvo dijete.

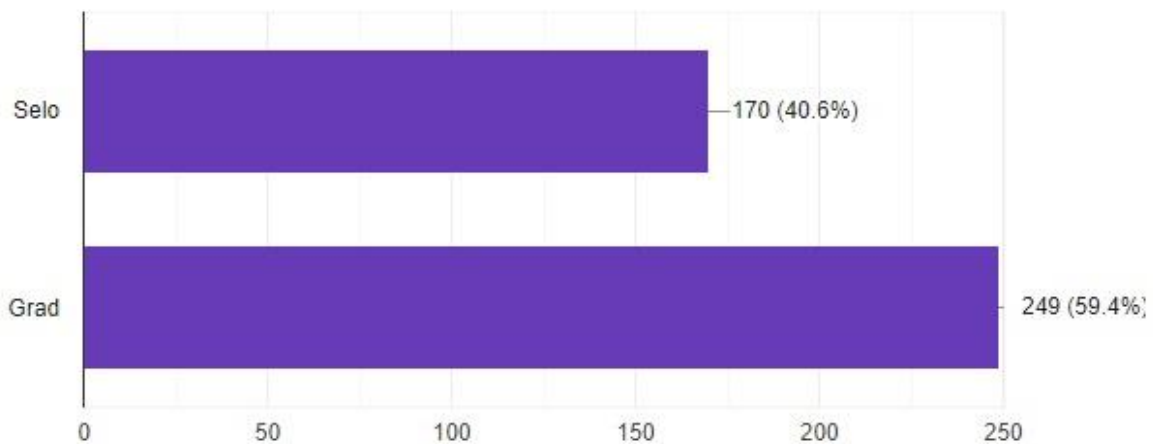
4.4. Statistička obrada podataka

Podaci ovog istraživanja obrađeni su u statističkom programu SPSS. Kod obrade podataka korištene su metode deskriptivne statistike, te hi kvadrat testa.

5. Rezultati

Obradom rezultata u ovom istraživanju sudjelovalo je 210 majki jednog djeteta. Ispitanice koje su sudjelovale u istraživanju razlikuju se prema dobi, obrazovanju, mjestu stanovanja, godinama rađanja djeteta te stavovima koji su ih potaknuli na jedno dijete.

5.1. Sociodemografski podaci

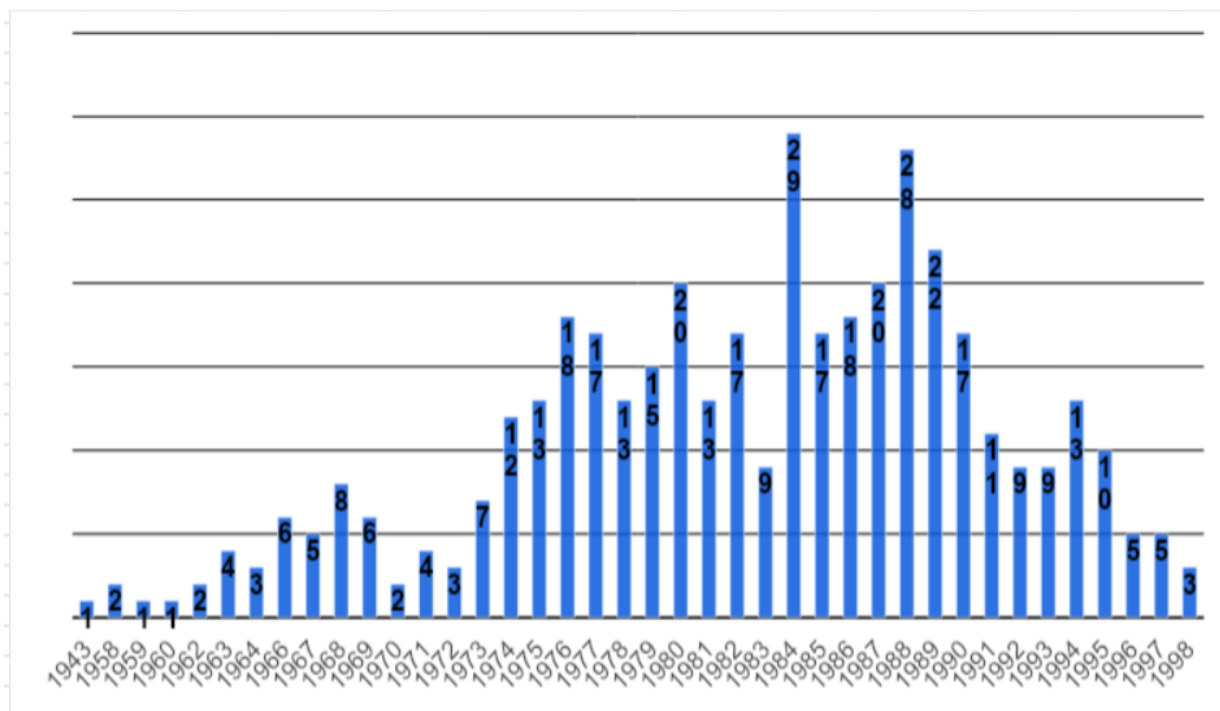
Graf 5.1.1 Mjesto stanovanja svih ispitanica u anketi

Prema mjestu stanovanja možemo vidjeti da najviše ispitanica, njih 249 (59,4%) dolazi iz područja gradske sredine, a ostalih 170 (40,6) ispitanica ovog istraživanja živi na selu.

ŽUPANIJE	BROJ ISPITANIKA
Bjelovarsko-bilogorska	6
Brodsko-posavska	2
Međimurska	11
Dubrovačko-neretvanska	3
Grad Zagreb	29
Istarska	7
Karlovačka	4
Koprivničko-križevačka	11
Krapinsko - zagorska	8
Ličko-senjska	2
Osječko-baranjska	15
Požeško-slavonska	5
Primorsko-goranska	14
Splitsko-dalmatinska	16
Šibensko-kninska	5
Sisačko-moslavačka	7
Varaždinska	173
Virovitičko podravska	3
Vukovarsko srijemska	39
Zadarska	9
Zagreb	30

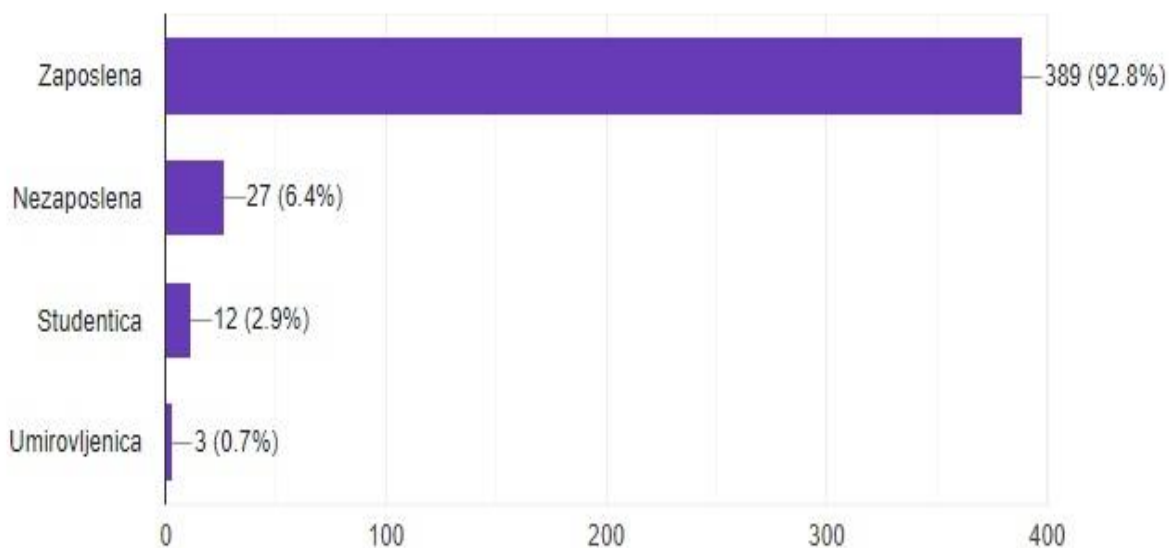
Graf 5.1.2. Ispitanice prema mjestu županije u kojoj žive

Prema mjestu županije u kojoj žive ispitanice možemo vidjeti kako ih najviše dolazi sa područja Varaždinske županije, njih 173. Nakon Varaždinske županije, slijedi Vukovarsko Srijemska županija iz koje dolazi 39, ispitanica, te grad Zagreb sa 30 ispitanica. Ostale županije su zastupljene sa manjim brojem ispitanika.

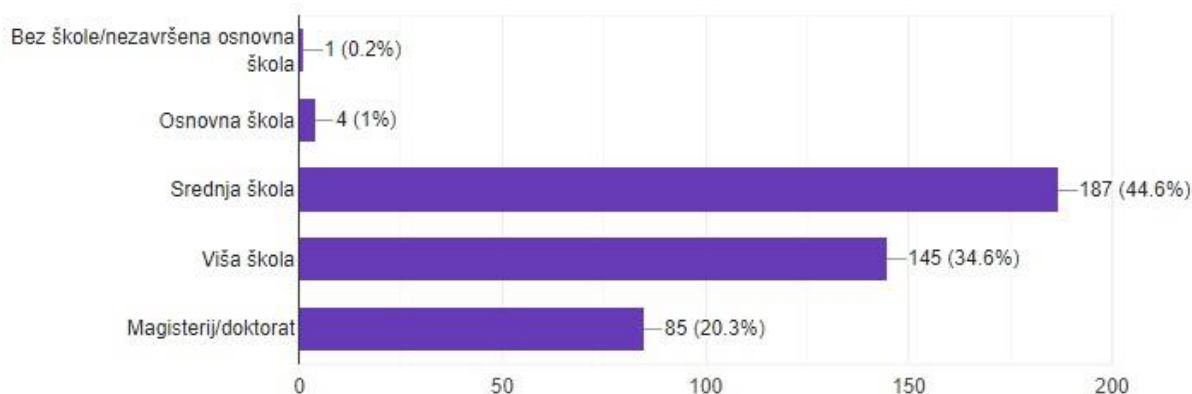
Graf 5.1.3. Godina rođenja

Prema godini rođenja 29 ispitanica rođeno je 1984. godine. Nakon toga među zastupljenijim godinama rođenja su 1988. kada je rođeno 28 žena, te 1989. kada su rođene 22 žene. Nakon toga prema broju ispitanica u većem broju slijede 1987. sa 20 ispitanica, 1980. sa 20 žena, te 1975. i 1985. sa 18 žena rođenih u tim godištima.

Graf 5.1.4. Radni status ispitanica

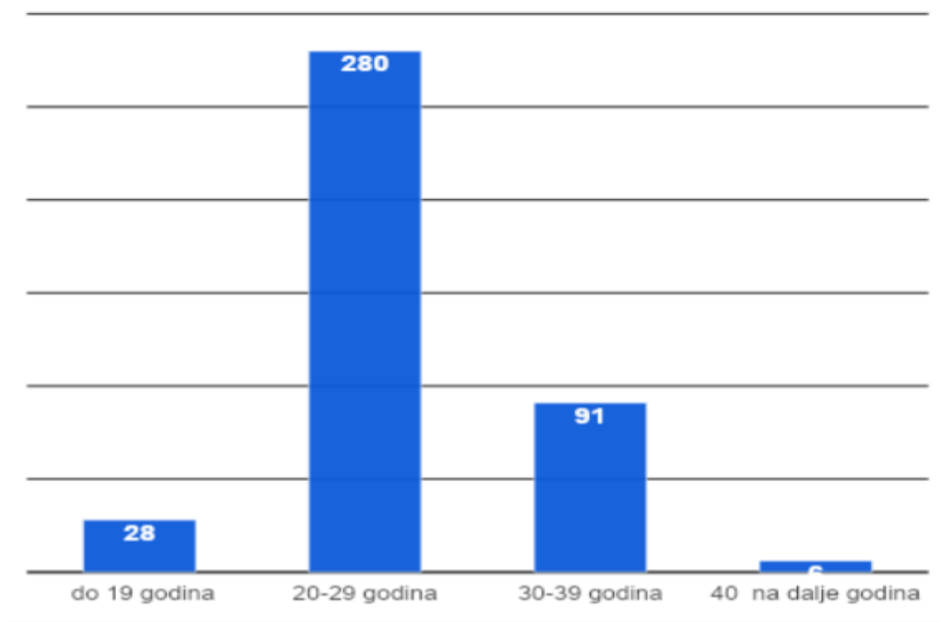
Prema radnom status 389 (92,8%) ispitanica je zaposleno. Manji dio ispitanica odnosno njih 27 (6,4%) je nezaposlen, a 12 (2,9) njih još uvijek studira.

Graf 5.1.5. Završeno obrazovanje ispitanica

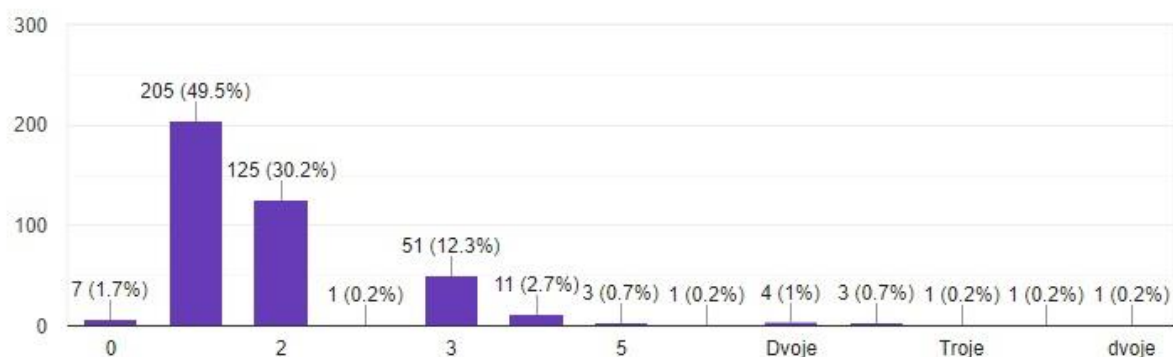
Uvidom u statističke podatke navednog pitanja možemo vidjeti kako najveći dio ispitanica ima završeno srednje školsko obrazovanje (187 ispitanica). Višu školu završilo je 145 (34,6%) ispitanica, a magisterij samo njih 85, odnosno kojih 20%.

5.2. Demografski pokazatelji zašto žene imaju jedno dijete

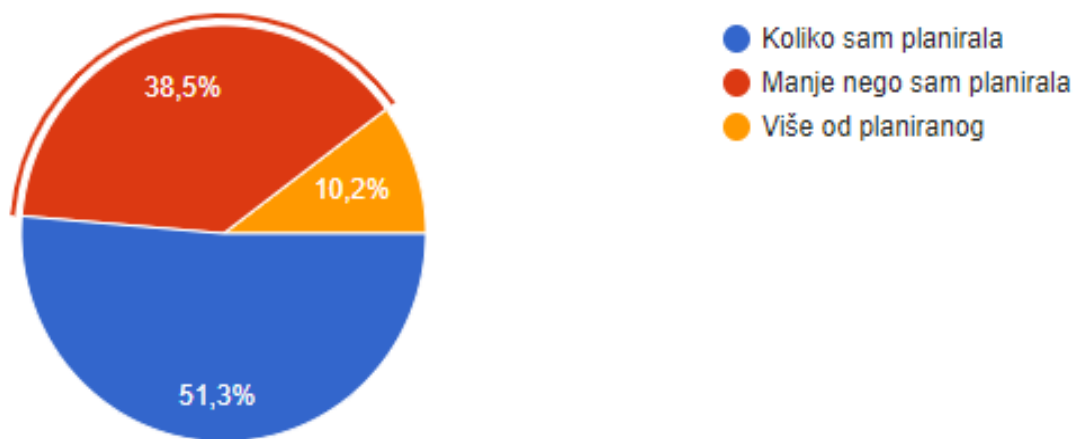
Graf 5.2.1. Dob rađanja prvog djeteta

Prema dobi rađanja prvog djeteta najviše ispitanica je rodilo između 20-29 godine života njih 280. 91 ispitanica rodila je u dobi od 30 do 39 godina, a 28 njih u dobi mlađoj od 19 godina. Prosječna dob rađanja svih sudionica je 25.9 godina, a prosječna dob rađanja ispitanica koje imaju jedno dijete je 27,7 godina.

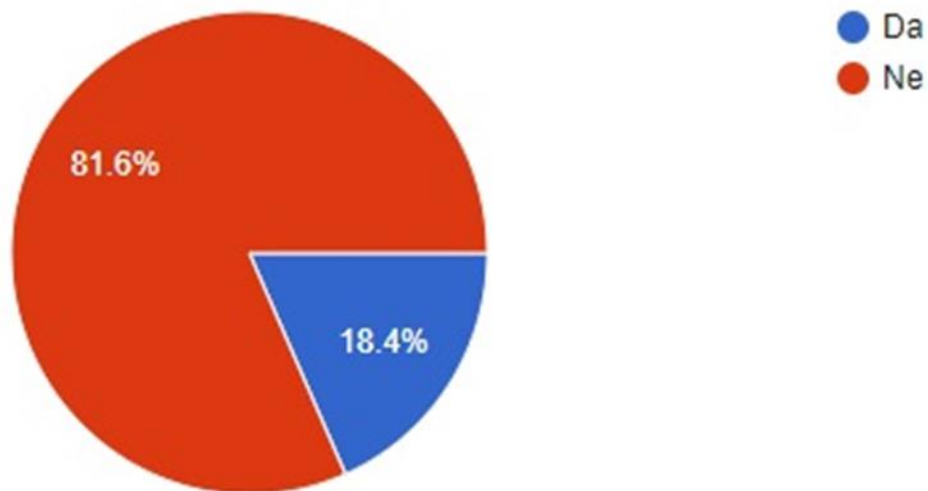
Graf 5.2.2 Broj djece

Najveći broj ispitanica njih 205 (49,5) ima jedno dijete. Nakon toga slijede ispitanice sa dvoje djece kojih ima 125 (30,2%), te 51 ispitanica sa troje djece.

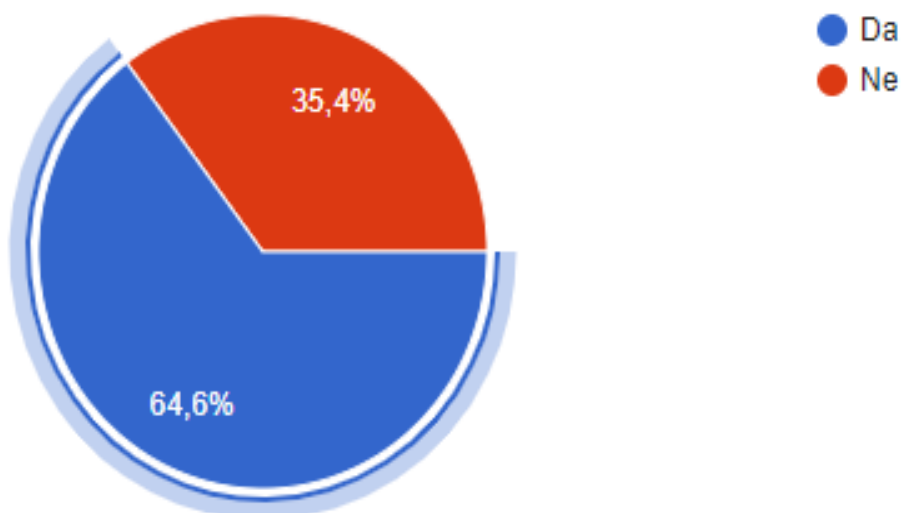
Graf 5.2.3. Željeni broj djece

51,3% ispitanica imaju djece koliko su planirale, njih 38,5% imaju manje od planiranog, a 10,2% ispitanica imaju djece više od planiranog.

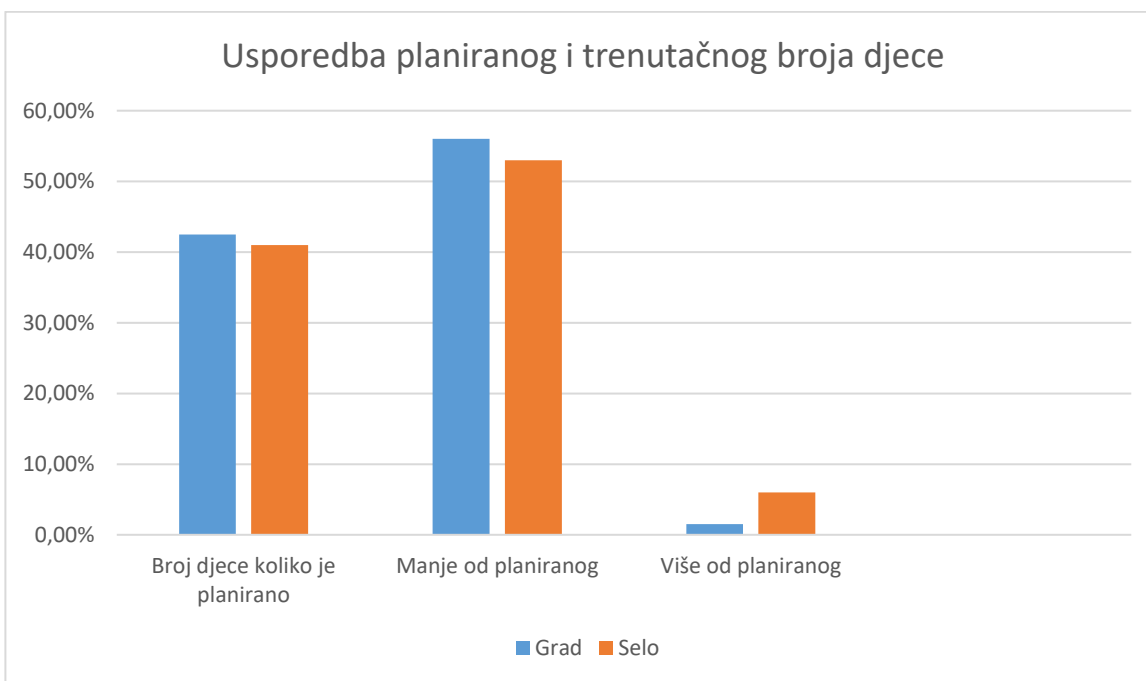
Graf 1.2.4. Rađanje prije 37. tjedna trudnoće

Nakon 37 tjedna trudnoće rodilo je 81,6% ispitanica, a 18,4% ispitanica je rodilo prije 37 tjedna trudnoće.

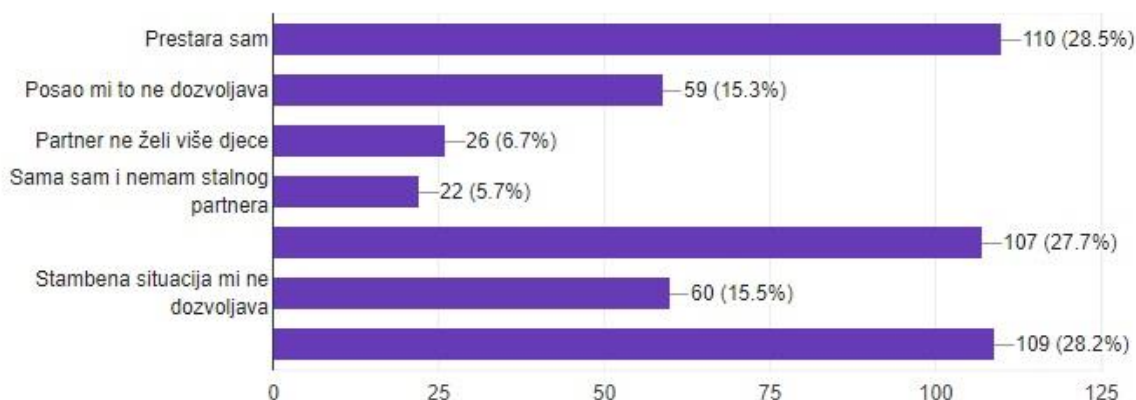
Graf 5.2.5. Spontane trudnoće

U ovom istraživanju 64,6% ispitanica imalo je planiranu trudnoću, odnosno ispitanice su planirale imati dijete, dok 35,4% ispitanica navodi kako im se trudnoća dogodila neplanirano.

Graf 5.2.6. Usporedba planiranog i trenutačnog broja djece

Što se tiče ruralnog i urbanog područja, razlika nije statistički značajna, te 56% ispitanica iz grada i 53% ispitanica sa sela smatra da ima manje djece nego je planirano.

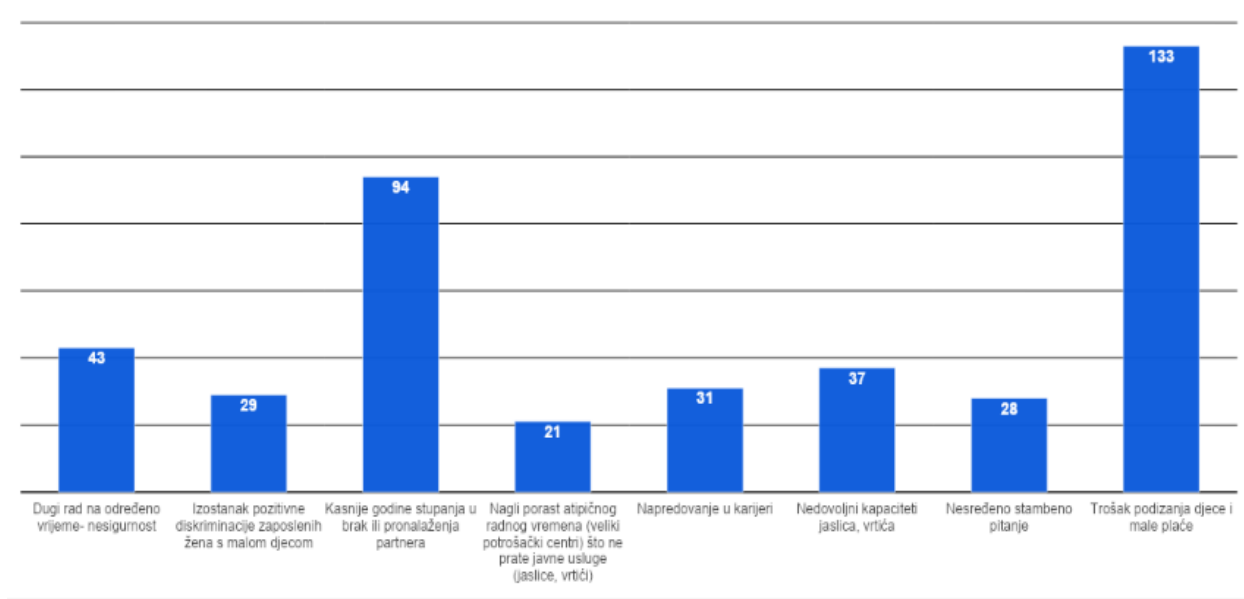
Graf 5.2.2. Prepreka ostvarenja željenog broja djece

Kao najveću prepreku ostvarenja željenog broja djece žene navode svoju dob, to jest da su prestare. Sljedeći razlog koji slijedi je preokupacija odgojem djece, a zatim je sljedeća prepreka stambena situacija.

Prema stupnju obrazovanja, kao prepreku ostvarenja željenog broja djece najviše žena sa postignutom višom stručnom spremom navodi da su prestare, stambena situacija i financijsko stanje su najčešće prepreke ženama sa završenom srednjom školom, a žene s doktoratom i magisterijem kao najveću prepreku navode svoju dob te preokupacijom odgojem.

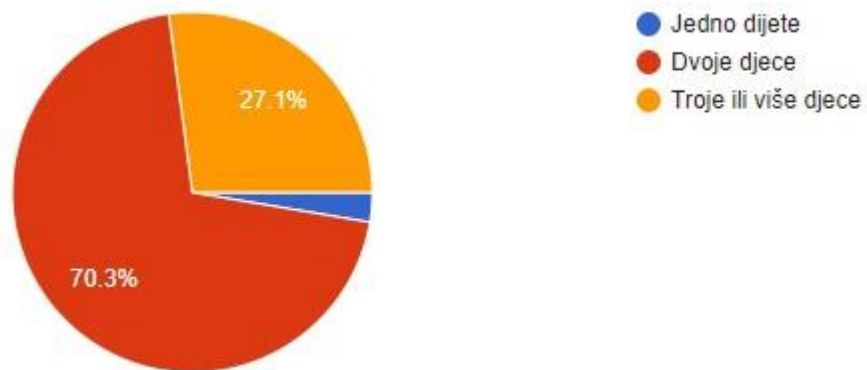
Žene su u anketi navele i posebne osobne razloge zbog kojih imaju samo jedno dijete. Neki od tih razloga su:

- Želja za napredovanjem u karijeri
- Rizična prva trudnoća
- Zdravstveni problemi
- Nesigurnost u vidu posla i isplate plaće
- Studiranje
- Negativno bolničko iskustvo
- Nedostatak vremena
- Zadovoljstvo trenutnim brojem djece
- Razočaranost partnerom
- Nedostatak vremena
- Razvod
- Zdravstveni problemi prvog djeteta

Graf 5.2.8. Zašto se žene ne odlučuju na više djece

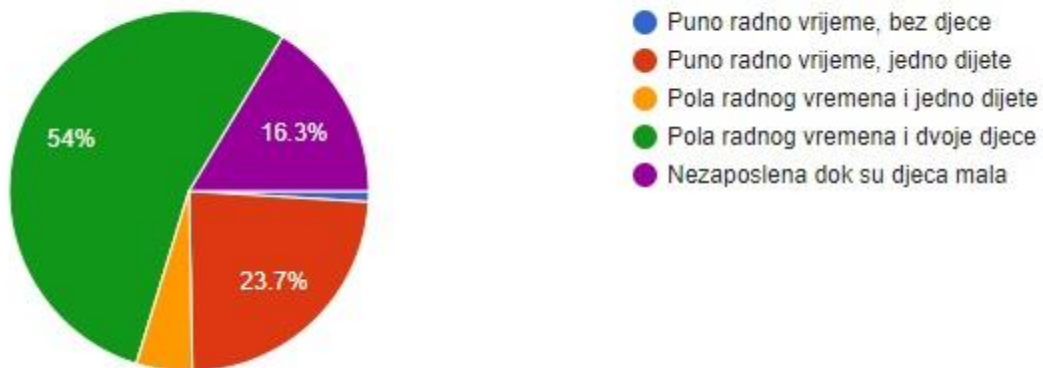
Prema mišljenju ispitanica, žene se generalno ne odlučuju na više djece ponajviše zbog troškova života (29,4%) i zbog poodmaklih godina (23,8%). Razlozi koji slijede su dugi rad na određeno vrijeme i nesigurnost koja s njim dolazi te izostanak pozitivne diskriminacije. 133 ispitanice navode kako nemaju više djece zbog malih plaća i troškova koji su potrebni za podizanje djece. Kasnije godine stupanja u brak kao prepreku u neimanju više djece navodi 94 ispitanica. 43 ispitanice nemaju više djece zbog dugog rada na određeno vrijeme. Nedovoljni kapaciteti jaslica i vrtića razlog su za 37 ispitanica zbog čega nemaju više djece. Oko 29 ispitanica smatra kako nemaju više djece izostanka pozitivne diskriminacije zaposlenih žena s malom djecom, dok 31 ispitanica navodi da zbog napredovanja u karijeri nisu imale više djece. Nesređeno stambeno pitanje ključni je faktor za 28 ispitanica, dok 21 ispitanica navodi kako nema više djece zbog naglog porasta atipičnog radnog vremena.

Graf 5.2.3. Idealan broj djece

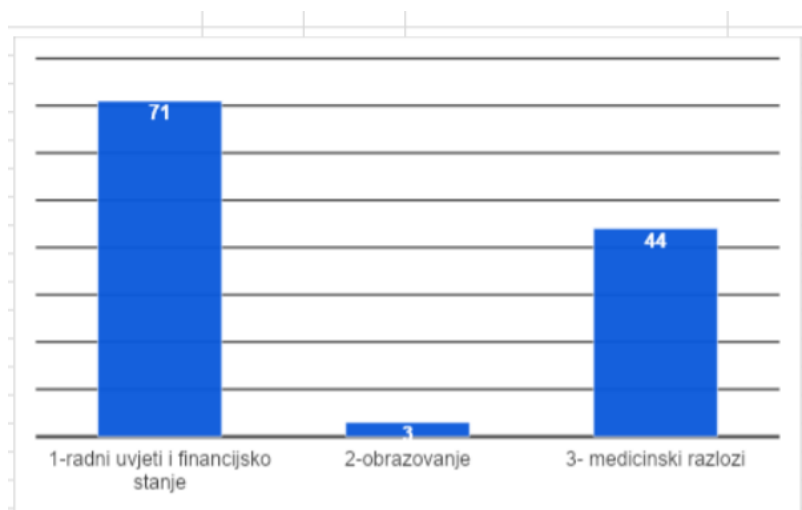
Provedena anketa nam daje odgovor koliko bi prema mišljenju ispitanica prosječna hrvatska obitelj trebala imati djece. Od žena koje imaju samo jedno dijete, 81% ispitanica misli da bi prosječna hrvatska obitelj trebala imati dvoje djece, 13,8% smatra da bi trebala imati troje ili više djece, a samo 4,2% smatra da bi u prosječnoj hrvatskoj obitelji trebalo biti samo jedno dijete.

Odgovori ispitanica nam pokazuju i određeno nezadovoljstvo trenutnim brojem djece te neslaganje onog što bi prema njihovom mišljenju trebalo biti i ono što u stvarnosti jest.

Graf 5.2.4. Najbolja kombinacija posla i obitelji

Vidjeli smo da većina ispitanica navodi financije, stambenu situaciju i posao kao neke od glavnih razloga zbog kojih nemaju više od jednog djeteta, a najbolja kombinacija posla i obitelji bi prema njihovom mišljenju bila pola radnog vremena i dvoje djece. Za taj odgovor se opredijelilo čak 49% ispitanica koje imaju samo jedno dijete. U takvom odgovoru se ponovno odražava težnja za više djece koja se kao crvena nit provlači kroz cijelu anketu.

Graf 5.2.11. Zašto se žene odlučuju na jedno dijete

Žene se većinom odlučuju na jedno dijete zbog radnih uvjeta, obrazovanja, te medicinskih razloga. 71 ispitanica navodi kako nemaju više djece zbog radnih uvjeta i financijskog stanja. Kao radni uvjeti najčešće su navedeni rad na određeno vrijeme, te negativna financijska situacija, odnosno premale plaće. Nekolicina ispitanica navodi kako su se odlučile na jedno dijete zbog neriješenog stambenog pitanja. U ovom istraživanju također 44 ispitanice navode kako su se odlučile na samo jedno dijete zbog medicinskih razloga. Neki od najčešćih medicinskih razloga zašto su se žene odlučila na samo jedno dijete su negativno iskustvo bolničkog sustava, te postporođajne komplikacije, rizična prva trudnoća i komplikacije vezane uz nju, medicinski potpomognuta oplodnja, te rađanje djeteta sa poteškoćama u razvoju. Ovo su samo od češće spominjanih odgovara u ovom istraživanju, međutim smatramo kako postoji još mnoštvo razloga koji utječu na obitelji zašto nemaju više djece.

5.3. Zaključci u vezi hipoteza

Prema navedenim hipotezama možemo vidjeti kako se H1 i H2 hipoteze mogu potvrditi. Žene u Hrvatskoj većinom imaju manje djece nego što bi htjele. Zašto je to zapravo tako? U Hrvatskoj je prema ekspanziji podataka prikupljenih spomenutom anketom u 1997. godini bilo oko 1,34 milijuna obitelji u kojima je živjelo 4,1 milijun stanovnika. [17] Najbrojnije su obitelji koje imaju samo jedno dijete (47,3%), zatim obitelji s dvoje djece (41,3%). [17] Daleko su malobrojnije obitelji s troje djece (8,7%), te s više od četvero djece. Raskorak između željenoga i ostvarenog broja djece je posljedica gospodarskih prilika i ekonomske moći obitelji te društvenih uvjeta za zbrinjavanje djece u predškolskim i ostalim ustanovama koje se brinu o djeci. Najveća prepreka većoj plodnosti je nemogućnost osnivanja vlastite obitelji zbog stambenih (ne)prilika mladih, što utječe na odlaganje sklapanja braka. [17] Najbrojnije su obitelji s jednim djetetom, ali to nije željeni broj djece, nego je odraz dugotrajnijih gospodarskih poteškoća koje onemogućuju mladima stupanje u brak, te čine djecu relativno skupim resursom uz već dostignutu očekivanu razinu blagostanja.

Uvjeti zaposlenja također su jedan od bitnih činitelja koji pridonose prirodnom priraštaju. Među čimbenicima koji utječu na porast ponude ženskog rada nalaze se: ograničenja veličine obitelji, što ženama daje više mogućnosti za rad, kao i za rad na dulje razdoblje; promijenjeno poimanje ženinih društvenih uloga; povećanje kvalifikacija žena putem obrazovnog sustava; želja da se povećaju osobni prihodi i prihodi kućanstva. [18] Žene su i dalje one koje u većini slučajeva prekidaju svoje karijere kako bi uskladile obiteljske obaveze. Ukoliko žena postigne neki viši položaj na poslu te nakon toga ode na porodiljini, postoji mogućnost da će nakon povratka biti degradirana na prošlo radno mjesto. Ovo su samo od nekih razloga koje žene smatraju važnima zašto nemaju djecu.

Na kraju valja istaknuti da je nužan, ali za uspješnu demografsku politiku ne istovremeno i dovoljan uvjet, ravnomjeran gospodarski razvoj koji će omogućiti prosječno obrazovanom, prosječno talentiranom i prosječno sposobnom čovjeku da stvori vlastitu obitelj te da ju, u prosječnom blagostanju, održi i osposobi za samostalnost, a potom i za osnivanje vlastite obitelji. [17]

Obrazovanje žene također ima utjecaj zašto se žene odlučuju na jedno dijete. Na postotak obrazovanoga ženskoga stanovništva najviše utječu: društvena klasa, kulturna

depriviranost, brak, rađanje djece, briga o djeci, neravnomjerno raspoređeni kućanski poslovi. [19] Što je žena obrazovanija, što više vremena provodi na raznim edukacijama, ona odgađa trudnoću i stupanje u brak, a to za posljedicu ima rađanje manjeg broja djece. U provedenom istraživanju samo je nekolicina žena navela obrazovanje kao razlog neimanja više djece. Prema svim navedenim podacima i razlozima sve tri hipoteze ovog istraživanja mogu se potvrditi. Hipoteza 1 i 2 potkrijepljene su jakim argumentima, odnosno velikim brojem ispitanica koje navode kako bi željele imati više djece ali zbog financijskih razloga ili nesređenih radnih uvjeta imaju samo jedno dijete. Nesređeni radni uvjeti, odnosno rad na određeno vrijeme, financijski razlozi, te potom obrazovanje smatraju se jednim od važnijih razloga zašto žene nemaju više od jednog djeteta.

6. Rasprava

Prosječna dob rađanja ispitanica je 27,1 godina, dok je prosječna dob roditelja u Hrvatskoj 2018. godine bila 32 godine. U ovom istraživanju prosječna dob ispitanica je oko 30. godina. Najviše njih rođeno je u razdoblju od 1980. do 1990. godine. Prema ovom istraživanju najviše ispitanica rođeno je 1984. godine. Čak 54,7 % ispitanica ima manje djece od planiranog, s najvišim udjelom visokoobrazovanih žena (57% ih ima manje djece od planiranog). Trendovi koje vidimo u provedenoj anketi se slažu sa trendovima demografskog kretanja u Hrvatskoj i Europi. Žene rađaju sve kasnije, te su često primorane imati jedno dijete iako bi željele više od jednog djeteta. Razlozi za to su većinom ekonomskog značaja.

Danas, gotovo potpunom emancipacijom žena, globaliziranim modernim trendovima, zahtjevima tržišta rada situacija se promijenila. Od žena se očekuje potpuna posvećenost poslu, što rezultira ograničenim vremenom za obitelj i djecu. Kao što vidimo iz ankete, neke žene su navele da im je stalo do dobrog odgoja djece, koji se postiže vremenom posvećenim djetetu. Kako zbog poslovnih zadataka žene nemaju dovoljno slobodnog vremena, ne odlučuju se na rađanje više od jednog djeteta kao svojevrsnog poteza za dobrobit djece s obzirom da mu se ne mogu potpuno posvetiti. To se očituje i u odgovoru u anketi da većina žena smatra da bi bilo idealno raditi na pola radnog vremena i imati dvoje djece.

Pozitivan primjer politike rada možemo naći u Švedskoj. Švedska obiteljska politika bila je jedna od najjasnijih primjeri modela s dvostrukom zaradom, gdje su ohrabreni roditelji sudjelovati na tržištu rada i potom zajedno sudjelovali uz neplaćeni rad na njezi djeteta. [20] U modelu s dvije zarade oporezuju se oba roditelja individualno; roditeljski dopust podržava plaćene žene; javno se subvencionirana briga o djeci koja je pristupačna i pruža se kroz puno radno vrijeme. [20] Proširenja javnog vrtića, produženi roditeljski dopust povezan s zaradom za oboje roditelja i individualizirano oporezivanje dohotka supružnika samo su neke od mjera koje se provode u Švedskoj u svrhu povećanja prirodnog prirasta, te možemo reći kako imaju značajan utjecaj na njega.

Svjedoci smo slučajevima u kojima dolazi do otpuštanja žena prilikom trudnoće ili čak nevoljkosti poslodavca da zapošljava ženu u fertilnim godinama ukoliko smatra da bi u bliskoj budućnosti ta žena se odlučila na rađanje te korištenje porodiljinog dopusta. Također, u Hrvatskoj je trend zapošljavanja radnika općenito na određeno vrijeme s periodičnim produljenjima ugovora. Tako se stvara nesigurnost za pojedinca, a pogotovo za osobu koje se sprema zasnovati obitelj.

U kompetitivnom poslovnom svijetu, mnogo žena bira karijeru ispred obitelji. Obrazovanje je jednako dostupno svima, što se tiče obveznog osnovnoškolskog, srednjoškolskog, mogućnosti stipendiranja visokog obrazovanja, čime se otvara mogućnost za žene koja prije nije postojala. [19] Ostvarenje sebe kao osobe u ulozi majke, mnoge žene zamjenjuju ostvarenjem sebe kao uspješnog poslovnog pojedinca. Tome je pridonijela i vrlo popularna struja liberalnog individualizma. Utjecaj ženskog obrazovanja na plodnost zanimljiv je za istraživače, posebno u Kini. [21] U okolnostima niske plodnosti žene imaju više djece s većim obrazovnim postignućima; a utjecaj ženskog obrazovanja i iskustva radne snage na plodnost varirao je među dobnim skupinama, s tim da je učinak obrazovanja pokazao bimodalnu krivulju koja je dosegla vrhunac u 25–29 godina i 40–44 godine. [21] Žene s višim stupnjem obrazovanja imaju više rođene djece ponajviše u zemljama u Sjevernoj Europi. Povećanje ženskog obrazovanja smanjilo je duljinu reproduktivnog razdoblja, ali povećalo kod nekih žena želju za plodnošću. Žene koje rade i imaju djecu, nailaze pak na nove prepreke. Za vrijeme radnog vremena djecu moraju ostaviti na čuvanje, najčešće u vrtićima. Kako nam pokazuje anketa, vrtići nisu dostupni svima, mjesta nema dovoljno za svu djecu, a i predstavlja dodatni trošak.

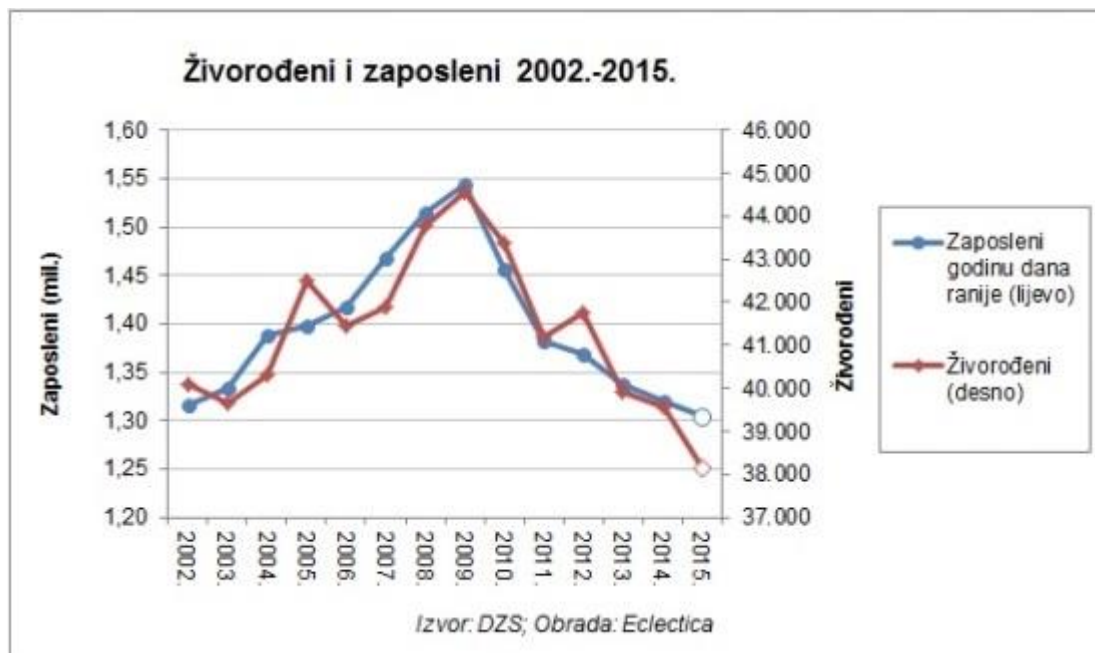
Još jedna razlika u odnosu na sredinu prošlog stoljeća je stopa razvoda. Razvod je postao društveno prihvatljiviji, samohrani roditelji i izvanbračno supružništvo više nisu stigmatizirani. Sve je to uzrokovalo veću stopu razvoda. U provedenoj anketi žene navode razvod kao jedan od razloga zbog kojeg nemaju više djece, ali i razočaranje partnerom, kao i nesudjelovanje partnera u odgoju djece i kućanskim poslovima. [3] S jedne strane, od žena se očekuje da daju svoj maksimum na radnom mjestu i da budu uzorne majke i kućanice, a s druge strane, muškarci u nekim

slučajevima ne dijele obveze u kućanstvu što rezultira preopterećenošću žena, te ne žele imati više djece.

Današnjom ubrzanom urbanizacijom je omogućeno mladim obiteljima osamostaljivanje od ostatka obiteljske zajednice, međutim nemaju sve mlade obitelji ekonomsku sposobnost za samostalnost, bar ne u početku. U tom slučaju ostaju živjeti u roditeljskoj kući ili kao podstanari, nemaju riješenu stambenu situaciju. Neriješena stambena situacija je jedan od glavnih razloga zašto se žene ne odlučuju na više djece prema anketi. U Hrvatskoj su donesene neke mjere poticajne stanogradnje i subvencioniranih kredita, kojih se subvencija produžuje za svako rođeno dijete. [11]

Nije na odmet ni spomenuti moderan trend rađanja samo jednog djeteta kao načina brige o ekologiji. Naime, u doba sve bržih klimatskih promjena, pogotovo među mlađom populacijom, javlja se zabrinutost za planet budući da se čovjek smatra odgovornim za globalno zatopljivanje i onečišćenje te je rađanje jednog ili ni jednog djeteta dobrodošla odluka u nekim ekološkim radikalnim krugovima.

Posljednji niz godina neki demografi navode kako je kao jedan od najvažnijih uzroka demografskih problema u Hrvatskoj vezanih uz poprilično nisku stopu nataliteta zadnjih godina naveo kroničnu nezaposlenost.

Slika 6.1. Živorodeni i zaposleni 2002.- 2015.

„Na slici je prikazan broj živorodjenih u Hrvatskoj, te broj zaposlenih godinu ranije. Očito, korelacija je na primjeru Hrvatske gotovo savršena i nezaposlenošću se zaista može objasniti velik dio pada nataliteta u posljednje vrijeme. Jednostavno, visoka stopa nezaposlenosti i relativno loša ekonomska situacija obeshrabruju ljude kod formiranja obitelji i imanja djece.“ [4]

Proučavajući odgovore žena u našoj anketi, dolazimo do nekih zaključaka zašto žene rađaju u sve kasnijoj dobi. Može se reći da se nezadovoljstvo žena trenutnim brojem djece (većina žena bi željela više djece nego što trenutno ima) uravnotežuje socijalnim prednostima. Vjerojatnije je da su starije majke obrazovane i financijski sigurne, što su odlučujući faktori u planiranju broja djece. Nadalje, lakše im se posvetiti kvalitetnijem odgoju djece.

Djeca starijih roditelja vjerojatnije će imati bolje školovanje od djece koju imaju mlađi roditelji, zbog iskustva, obrazovanja roditelja, te vremena koje se djeci posvećuje. Oba ova čimbenika mogu dovesti do pozitivnih učinaka na dijete. Godine i životno iskustvo mogu nam dati ženama neku veću hrabrost i otpornost, koje su ključne za majčinstvo.

Može se zaključiti da rađanje djece u kasnijim godinama ima svoje prednosti, iako većina žena navodi da im je dob nedostatak te glavni razlog zašto nemaju više djece.

Nedostaci rađanja u kasnijim godinama su i neki medicinski razlozi, na primjer, veći rizik od genetskih bolesti, visoki krvni tlak, dijabetes, rađanje prije termina te veći rizik od pobačaja.

Životni vijek čovjeka se posljednjih desetljeća dramatično povećao. Prema podacima Ujedinjenih naroda, prosječna osoba rođena 1960. godine mogla je očekivati da će doživjeti 52,5 godina starosti, a danas je prosjek očekivanog životnog vijeka 72 godine. [6] Razlog dugovječnosti je napredak medicine uz dobro organizirano i dostupno javno zdravstvo. Duži životni vijek ljudi danas se može smatrati jednim od razloga pada nataliteta. Produljeni životni vijek uzrokuje „demografsko starenje“, što znači da je sve manje mlađeg stanovništva i samim tim manje žena fertile dobi. Kada se promatra statistički broj djece rođene po broju stanovnika, rezultati su danas drugačiji nego što bi bili sredinom 20. stoljeća, upravo zato jer je veći postotak stanovništva podmakle dobi. [6]

Potrebno je svakako više raditi na poticanju pronatalitetne politike. Potrebne su agresivnije mjere na razini gradova, županija i država. Mlade obitelji potrebno je poticati da imaju više djece kroz veće novčane naknade, veći broj vrtića, dulje radno vrijeme vrtića, te kroz mogućnost fleksibilnog radnog vremena. Potrebno je angažirati stručnjake, demografe u provođenju pronatalitetne politike koji bi svojim znanjima i stručnošću ukazali na bitne probleme Vladi Republike Hrvatske u padu nataliteta. Svake godine sve više se priča o ovom problemu, međutim ništa konkretno se ne poduzima zbog toga sve ostaje na nama mladima. Smatram kako je potrebno više mladih, obrazovanih ljudi potrebno uključiti u politiku koji bi ukazali na važnost nataliteta i pokazali na neke pozitivne promjene koje bi doprinijele povećanju nataliteta. Svakako je nužno poticati obrazovanje žena, međutim svim mladim obiteljima je potrebno omogućiti financijsku i stambeno stabilnost kako bi mogli brinuti za više djece, a ne kako bi se odlučili na samo jedno dijete.

7. Zaključak

Broj žena koje se odlučuju na rađanje samo jednog djeteta je veći nego prijašnjih desetljeća. Razlozi zbog kojih žene rađaju smo jedno dijete su u najvećoj mjeri ekonomske prirode, ali uz to žene smatraju i da su prestare da imaju više djece, što ima veze i sa činjenicom da se dob prvotkinja povećala naspram prijašnjih godina.

Naša istraživanje je pokazalo želju majki koje imaju samo jedno dijete da povećaju broj djece, dapače, većina ih smatra da bi prosječna hrvatska obitelj trebala imati dvoje djece, ali navode nemogućnost ostvarenja željenog broja djece zbog eksternih razloga.

Da bi se povećao broj novorođene djece te tako zaustavilo „demografsko umiranje“ u Hrvatskoj, smatramo da je bitno nastaviti provođenje mjera demografske politike koje su na snazi i koje već daju rezultate, ali i kontinuirano donositi nove mjere koje će smanjiti troškove mladim obiteljima te rasteretiti dnevni raspored mladim majkama.

U Varaždinu, 26.10.2020.

Sveučilište
Sjever

—
HABOV
ALTERNATIVA
—

—
SVEUČILIŠTE
SJEVER
—

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistrskih radova izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnog rada. Sukladno navedenosti studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, VERNA BEDNJIANIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ZASTO SE ŽENE ODVAJAJU OD ŽENIČKI NASLOV (obrisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišćeni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

Verna Bednjanic

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, VERNA BEDNJIANIĆ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ZASTO SE ŽENE ODVAJAJU OD ŽENIČKI NASLOV (obrisati naslov) čiji sam autor/ica. VERNA BEDNJIANIĆ

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

Verna Bednjanic

(vlastoručni potpis)

8. Literatura

1. Wertheimer-Baletić A. Stanovništvo i razvoj. MATE, Zagreb, 1999. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/47295> (03.10.2020)
2. Talan A. Suvremena obilježja nataliteta i nupcijaliteta: usporedna analiza Hrvatske i Slovenije [Diplomski rad]. Zadar: Sveučilište u Zadru; 2017 [pristupljeno 03.10.2020.] Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:972295>
3. Bradaš B. Demografski izazovi i rješenja na primjeru Zadarske i Šibensko-kninske županije [Diplomski rad]. Zadar: Sveučilište u Zadru; 2018 [pristupljeno 03.10.2020.] Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:043984>
4. Milinković D. Populacijska politika. Ljetopis socijalnog rada. 1996, svezak III, br.1 str 99-109.
5. Narodne novine. Nacionalna populacijska politika. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_12_132_2957.html (03.10.2020)
6. Akrap, Anđelko (2005) Demografsko stanje, trendovi, perspektive i nužnost provođenja populacijske politike u Republici Hrvatskoj. Hrvatski časopis za javno zdravstvo 1 (2): 2-12
7. Dokumentacija. Demografski trendovi u Europi. Rev. soc. polit., god. 12, br. 2, str. 263-271, Zagreb 2005.
8. Hrvatska gospodarska komora. Demografski podaci po županijama. Privredni vjesnik d.o.o. Zagreb; 2019.
9. Vitez M. Utjecaj jedinica lokalne i regionalne samouprave na formiranje populacijske politike - primjer Varaždinske županije [Diplomski rad]. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet; 2017 [pristupljeno 03.10.2020.] Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:217:949251>
10. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Demografija. Dostupno na: <https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/demografija/8906> (03.10.2020)
11. Vlada Republike Hrvatske. Nacionalni program reformi 2020. Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2020/Travanj/227%20sjednica%20VRH/Novi%20direktorij/227%20-%201.pdf> (03.10.2020)

12. Paić M. Baza obiteljskih politika u razvijenim zemljama [Završni rad]. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet; 2019 [pristupljeno 04.10.2020.] Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:362116>
13. OECD Family Database (2019) Age of mothers at childbirth and age-specific fertility. Dostupno na: http://www.oecd.org/els/soc/SF_2_3_Age_mothers_childbirth.pdf
14. JIA-MIN, N. I. Characteristics of Free (Subsidy) Policy for Preschool Education in Gansu Province and Its Enlightenment. Journal of Shaanxi Xueqian Normal University, 2017, 4: 26.
15. A Singapore Government. How is preschool in Singapore being made more affordable and accessible? Dostupno na: <http://gov.sg/> (04.09.2020)
16. Nyland, Chris, et al. "Parent employment and preschool utilisation in urban China." Industrial Relations Journal 47.5-6 (2016): 454-472.
17. Crnković- Pozaić S. Socijalno-ekonomska obilježja obitelji s djecom do 15 godina u Hrvatskoj. Rev. sac. polit., god. VI, br. I, str. 35-44, Zagreb 1999.
18. Abercrombie, N., Hill, S. I Turner, B. S. (2008). Rječnik sociologije. Naklada Jesenski i Turk, Zagreb.
19. Galeković S. Promjene u obrazovnoj strukturi ženskoga stanovništva u Republici Hrvatskoj od 1961. do 2006. godine. Kroatologija [Internet]. 2011 [pristupljeno 06.10.2020.];2(1):42-58. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/75493>
20. Ferrarini T, Zofie Duvande A. Swedish Family Policy controversial reform of a success story. Referat westliche industrielande.
21. Lan M, Kuang Y. The impact of women's education, workforce experience, and the One Child Policy on fertility in China: a census study in Guangdong, China. Springerplus. 2016 Oct 4;5(1):1708. doi: 10.1186/s40064-016-3424-6.

Popis slika, tablica i grafova

1. Graf 1.1. Prirodni prirast u RH
2. Graf 1.2. Broj stanovnika RH, demografske projekcije do 2051.
3. Graf 1.3. Prirodni prirast i vitalni indeks u 2017. godini
4. Slika 3.1 Prirodno kretanje stanovništva
5. Slika 3.1.1. Projekcija demografskog kretanja stanovništva
6. Slika 3.2. Kretanje stanovništva po mjesecima
7. Tablica 3.2.1. Ukupna stopa fertiliteta
8. Graf 5.1.1 Mjesto stanovanja svih ispitanica u anketi
9. Graf 5.1.2. Ispitanice prema mjestu županije u kojoj žive
10. Graf 5.1.3. Godina rođenja
11. Graf 5.1.4. Radni status ispitanica
12. Graf 5.1.5. Završeno obrazovanje ispitanica
13. Graf 5.2.1. Dob rađanja prvog djeteta
14. Graf 5.2.2. Broj djece
15. Graf 5.2.3. Rađanje prije 37. tjedna trudnoće
16. Graf 5.2.3. Željeni broj djece
17. Graf 5.2.4. Rađanje prije 37. tjedna trudnoće
18. Graf 5.2.5. Spontane trudnoće
19. Graf 5.2.6. Usporedba planiranog i trenutnog broja djece
20. Graf 5.2.7. Prepreka ostvarenja željenog broja djece
21. Graf 5.2.8. Zašto se žene ne odlučuju na više djece
22. Graf 5.2.9. Idealan broj djece
23. Graf 5.2.10. Najbolja kombinacija posla i obitelji
24. Graf 5.2.11. Zašto se žene odlučuju na jedno dijete
25. Slika 6.1. Živorodeni i zaposleni 2020.- 2015.
26. Slika 6.2. Prirodni prirast

PRILOG

Anketni upitnik

Ovaj upitnik je izrađen za potrebe istraživanja u sklopu diplomskog rada na studiju Sestrinstvo - menadžment u sestrinstvu: »Zašto se žene odlučuju na jedno dijete« pod mentorstvom doc.dr.sc. Hrvojkje Soljačić Vraneš. Upitnik je anonimn i dobrovoljan, a rezultati će se koristiti za izradu diplomskog rada, te je Vaš doprinos iznimno značajan za stvarni prikaz situacije u Hrvatskoj. Unaprijed zahvaljujem na vremenu i strpljenju kod rješavanja upitnika.

1. Županija Vašeg prebivališta _____
2. Mjesto stanovanja
 - a. Selo
 - b. Grad
3. Godina vašeg rođenja _____
4. Vaš radni status
 - a. zaposlena
 - b. nezaposlena
 - c. studentica
 - d. umirovljenica
5. Vaše završeno obrazovanje je:
 - a. bez škole/nezavršena osnovna škola
 - b. osnovna škola
 - c. srednja škola
 - d. viša škola
 - e. fakultet
 - f. magisterij ili doktorat
6. Dob rađanja prvog djeteta _____
7. Broj djece _____
8. Imam djece :
 - a. koliko sam planirala;
 - b. manje nego sam planirala;
 - c. više od planiranog

9. Rađanje prije 37 tjedna trudnoće
- Da
 - Ne
10. Rađanje nakon 37 tjedna trudnoće
- Da
 - Ne
11. Spontana trudnoća
- Da
 - Ne
12. Koja je najveća prepreka ostvarenja željenog broja djece (označite jedan odgovor):
- Prestara sam
 - Posao mi to ne dozvoljava
 - Partner ne želi više djece
 - Sama sam i nemam stalnog partnera
 - Financijsko stanje mi ne dozvoljava
 - Stambena situacija mi ne dozvoljava
 - Odgoj djece me već dovoljno okupira
13. Razlozi zašto se žene ne odlučuju na više djece:
- Trošak podizanja djece i male plaće
 - Nesređeno stambeno pitanje
 - Dugi rad na određeno vrijeme- nesigurnost
 - Nedovoljni kapaciteti jaslica, vrtića
 - Izostanak pozitivne diskriminacije zaposlenih žena s malom djecom
 - Nagli porast atipičnog radnog vremena (veliki potrošački centri) što ne prate javne usluge (jaslice, vrtići)
 - Nedovoljno sudjelovanje muškarca pri podizanju djece
 - Napredovanje u karijeri
 - Kasnije godine stupanja u brak ili pronalaženja partnera
14. Prema Vašem mišljenju, koja bi bila najbolja kombinacija posla i obitelji za Vas:
- Puno radno vrijeme, bez djece

- b. Puno radno vrijeme, jedno dijete
 - c. Pola radnog vremena i jedno dijete
 - d. Pola radnog vremena i dvoje djece
 - e. Nezaposlena dok su djeca mala
15. Prema Vašem mišljenju, prosječna hrvatska obitelj trebala bi imati:
- a. jedno dijete
 - b. dvoje djece
 - c. troje ili više djece
16. Zašto ste se odlučile na samo jedno dijete _____
17. Stupanj slaganja s uvođenjem određene mjere moći ćete procijeniti na sljedećoj ljestvici: u potpunosti se ne slažem – 1 2 3 4 5 – u potpunosti se slažem

	U potpunosti se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
Niži porez za obitelji s malom djecom	1	2	3	4	5
Veći broj dostupnih jaslica i vrtića	1	2	3	4	5
Povećanje novčane pomoć obiteljima za rođenje svakog djeteta	1	2	3	4	5
Poboljšani uvjeti porodnog dopusta za majke	1	2	3	4	5
Financijska pomoć roditeljima koji ne traže posao zbog brige za malu djecu	1	2	3	4	5

Mogućnost produženog boravka djece školske dobi u školi	1	2	3	4	5
Fleksibilno radno vrijeme za zaposlene roditelje	1	2	3	4	5
Mogućnost rada pola radnog vremena za roditelje uz subvenciju države	1	2	3	4	5
Sniženje troškova školovanja i odgajanja djece	1	2	3	4	5
Olakšavanje rješavanja stambenog pitanja obiteljima s djecom	1	2	3	4	5

16. Kada bi se navedene mjere uvele (označite jedan odgovor)

- a. Bilo bi mi lakše ostvariti željeni broj djece
- b. Bilo bi mi moguće dobiti moje prvo ili sljedeće dijete
- c. Razmotrila bih mogućnost rađanja još jednog djeteta
- d. Ne želim još djece